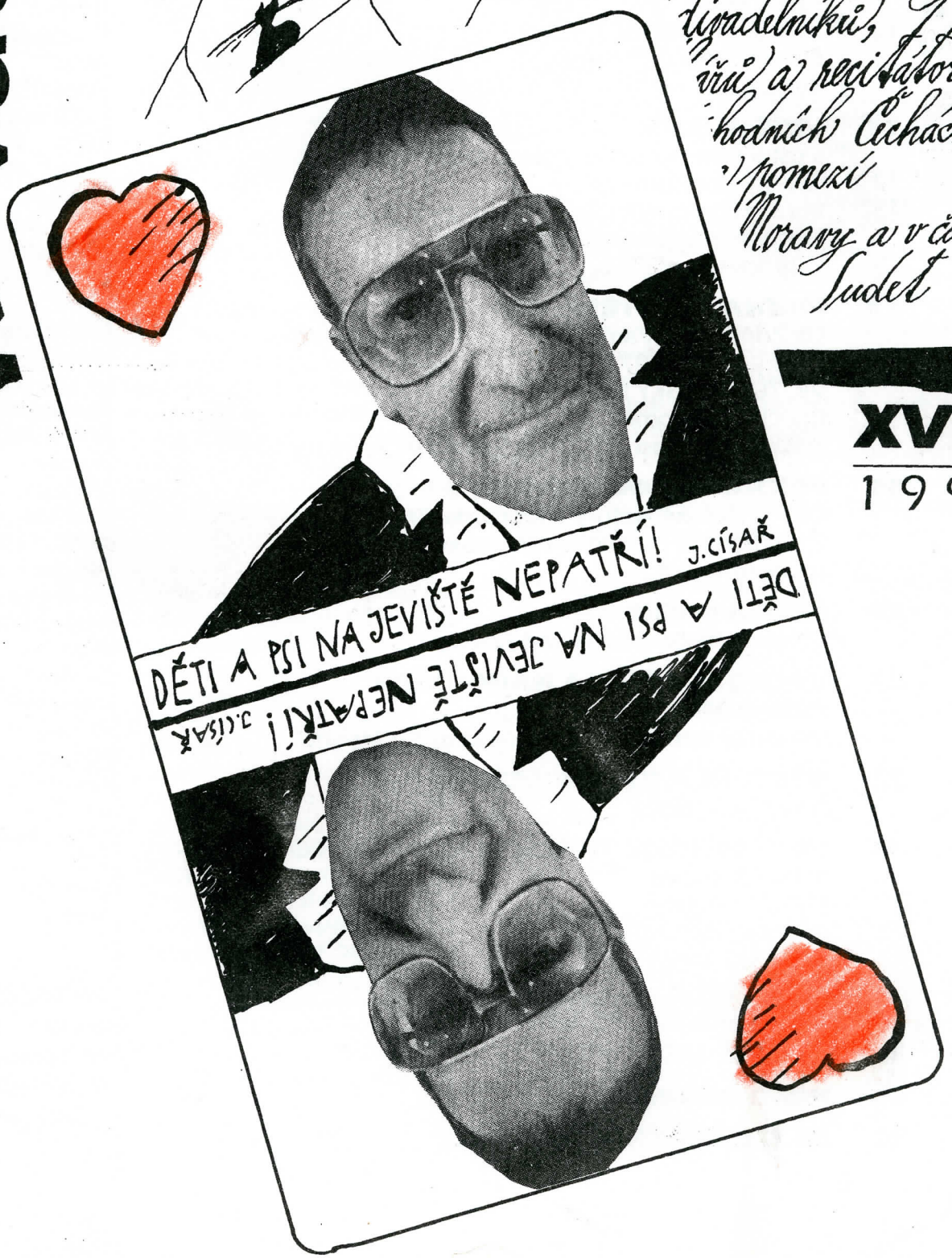
divadelní HROMADA

zpravodaj ochotnických divadelníků, loutkářů a recitátorů v hodních Čechách, v pomezí Moravy a v části Sudet

XVIII

1997

OBSAH

strana

545-584 = XVIII/97 str. 1-40

3 **VE VOLNÉM STYLU**
(ZPRÁVY VSVD)
4 Ochotnické divadlo
6 QUO VADIS, AMATÉRSKÉ DIVADLO

8 **IMPULSY Z IMPULSU / BYLO**
Moravskotřebovské zážitky (postmoderní)
9 23.Přehlídka loutkářských souborů v Libčanech / /krátká zpráva
10 Soutěž O POHÁREK SČDO
Okresní kolo uměleckého přednesu mládeže a recitace dětí

11 **VIDĚLI JSME**
S ústeckým gymplem Kolem světa
12 Celestýna v Turnově
13 Koráb Luže projíždí Potopou světa V.K.Klicpery
Generační výpovědi v Holicích
15 Žebrácká opera

18 **PRKNA PRAŠTĚLA**
DS Zdobničan Vamberk
Modrý kocour '97
VII. TURNOVSKÝ DRAHOKAM
Boučkova Jaroměř
Zpráva o činnosti DS J.N.Štěpánka v Chrudimi

19 **PRKNA BUDOU PRAŠTĚT**
Dny slovenské kultury v Moravské Třebové
2. Regionální přehlídka venkovských divadelních souborů v Luži

20 **ŠKOLA HROU**
Dramatická školička ve Svitavách

21 **VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH**
Moravský festival poezie ve Valašském Meziříčí

22 **NESTOŘI A KANDRDASOVÉ**
Naďa Doležalová

24 **VE SLUŽBÁCH THÁLIE** (JUBILEA, PODĚKOVÁNÍ)
Rudolf Kamínek
25 Miroslav Kučera
26 Vendula Tümová
27 Alena Exnarová
28 Eva Sychrová
prof. PhDr. Jan Císař, CSc

35 **PELMEL** (MIŠMAŠ)

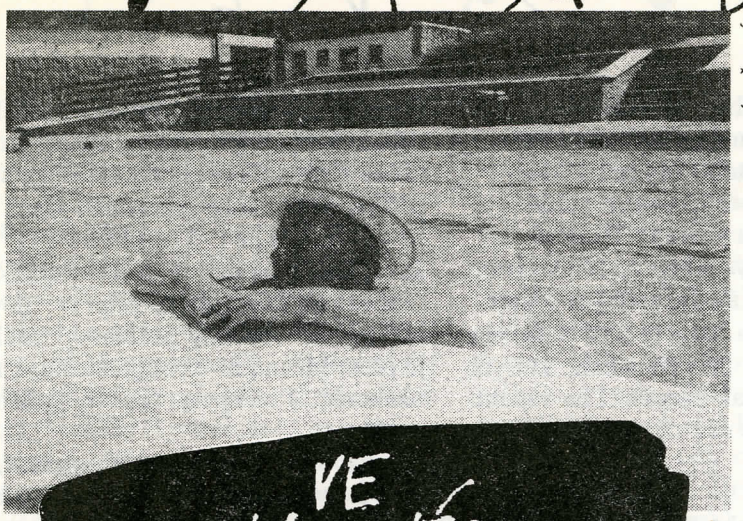
36 **MIMO RUBRIKY**

39 **ZE SLUŽEB THÁLIE ODEŠLI**

UZÁVĚRKA XIX. ČÍSLA:
19.KVĚTNA1997
Příspěvky a foto prosíme zasílat pouze na adresu:
IMPULS
Okružní 1130
500 03 Hradec Králové

HROMADA č. XVIII/1997
VYDÁVÁ:
Středisko amatérské kultury IMPULS
Okružní 1130
500 03 Hradec Králové
telefon: 049/ 42 769
tel./fax.: 049/ 46 560
ve spolupráci
s Volným sdružením východočeských divadelníků,
vychází 3x ročně.
REDAKCE::
Josef Tejkl, Alena Exnarová, Mirka Císařová, Karla Dörrová, Jan Merta, Jana Portyková, Břetislav Lelek
GRAFICKY UPRAVIL:
Mario Alfieri
PŘEPIS:
Michal Drtina
PŘÍPRVA FOTO PRO TISK:
Pavel Fišera
Neprošlo jazykovou úpravou!
ROZMNOŽENÍ VÝTISKU:
FITOS
Stará Paka
Uzávěrka tohoto čísla:
28. února 1997
Registrováno na RK OÚ v Hradci Králové pod č. 31/91
Vychází za finančního přispění MK ČR
Náklad 420 ks
Neprodejné!

Celou touto "HROMADOU" Vás provází fotografie prof. PhDr. Jana Císaře, CSc tak, jak ho známe i neznáme (fotografie použity z rodinného alba).

FOTO/ MIRKA CÍSAŘOVÁ

VE VOLNÉM STYLU (ZPRÁVY VSVD)

Už je opět únor a nové číslo Hromady, již 18. je v kvapu, jako vždy, připravováno do konečné podoby. A na mne čeká pár úvodních slov o tom, co se v tomto mezidobí událo a jak se na tom účastnili svým podílem i členové VSVD.

Asi nejzávažnější událostí byla schůze širší rady, která se uskutečnila 30. listopadu za účasti 22 členů VSVD. Další se omluvili z naléhavých důvodů a někteří omluvu zaslali i písemně. Jana Albrechtová, jejíž dopis hýřil optimismem, připsala i pár svých názorů k problematice, řešené na schůzi. Smutný byl však dopis Ivany Pilchové-Blahetové, která se svou účastí na divadelním životě loučí za okolností velice prazvláštních. Schůze však není správný výraz. Bylo to setkání nad jedním společným tématem, které tak jak bylo domluveno přednesl Ruda Faltejsek a dokonce jej pro potřebu schůze připravil písemně. Jeho znění je dále uvedeno v tomto čísle a může být podnětem k diskusi, která může i dále probíhat na stránkách Hromady. Bylo to setkání, jež by mohlo nést asi nejpatřičněji ten název který již před tím vymyslel Ruda, a to "Divadelní kavárna", neboť nešlo o nic víc nebo míň než se setkat a pohovořit společně o společných věcech. K úspěchu setkání přispělo také to, že se tu pohromadě sešlo několik dobrých návrhů, které společně vytvořily optimální podmínky pro toto setkání, pro jeho výbornou atmosféru, a to nejen atmosféru prostředí, ale i tu hlavní mezi zúčastněnými. Ukázalo se, že původní nápad takto se setkávat má svou užitečnost a v prostředí, které zařídila Kája a v námětu, který realizoval Ruda, tu jednota formy a obsahu zazněla přesně a po divadelnicku. Téma o smyslu ochotnického divadla v současné době zdaleka nebylo vyčerpáno. Tentokrát bylo hlavně hovořeno o podmínkách, za kterých bylo provozováno v dobách, kdy spolky nesly ještě jistou vážnost a kdy byly podmínkou a významným doplňkem občanské společnosti. Kdy podíl občanů na uspořádávání "věcí svých" byl více v jejich rukou, než v rukou státu. Problém, který je řešen i dnes. A Ruda a jistě i další věříme v to, že v občanské společnosti, která je podmínkou dobrého fungování demokratické společnosti, spolky, nebo chcete-li sdružení, založená na vzájemné sounáležitosti, na společných zájmech a jejich společné realizaci, jsou prostředkem nezastupitelným. Pravda je, že za minulého režimu slovo "spolek" dostalo více než pejorativní význam a jeho odvozeniny jako sokolské nebo spolkové divadlo, se staly jakoby synonymem netvořivé práce. Je to trochu paradoxní v tom, že víme, že dobré a horší divadlo je podmíněno hlavně poznáním a důvodem pro který se hraje. Pravda je také, že výrazný posun v chápání a úrovni amatérského divadla, který proběhl v minulém období ovlivní jistě i současnou tvorbu a že ukázal jistou hranici, pod kterou ochotnické divadlo asi nebude moci jít. Že bude muset dodržovat některé základní principy - že představení bude muset být, alespoň nějak organizováno a že tu bude muset být asi někdo, kdo jim o těch základních principech něco řekne (volně dle prof. Císaře, řečeno na této schůzce). Něco, co je ve svobodném rozhodování o tom, co hrát a jak hrát nijak nebude omezovat.

Zkrátka byla to Divadelní kavárna se vším všudy. Zaznělo tu velké množství zajímavých myšlenek, které popsány, by daly přinejmenším na polovinu obsahu Hromady. Ale nejlepší je příště se zúčastnit a do rozpravy se vmísit. Další takové setkání plánujeme na divadelní festival Klicperova divadla i s možnou návštěvou některého z představení. A to na žhavé téma o financování některých amatérských kulturních aktivit pod názvem "Kdo to zaplatí". Uvede jej Saša Gregar. A upozorní na některé možné zdroje. Znovu vyzývám zájemce, aby se zavčas informovali v Impulsu. I když nevylučujeme rozeslání pozvánek aktivním divadelníkům.

Napsal jsem toho již příliš, a proto jen několik stručně řečených poznámek, které však svou krátkostí nijak nesnižují význam událostí:

- do Impulsu nastoupil na celý úvazek Michal Drtina a budou tedy s Karlou Dörrovou nyní hlavními osobami pro slovesnou oblast v Impulsu - bylo uskutečněno setkání loutkářské sekce VSVD, na kterém byly opět po delší odmlce prohovořeny současné aktivity loutkářských souborů
- v listopadu proběhla také za naší účasti přehlídka

loutkářských souborů v Libčanech

- a v současné době se připravujeme na další valnou hromadu VSVD, na kterou jste již všichni dostali pozvánky a která bude (byla) 1.3. opět na scéně v podkroví Klicperova divadla v Hradci Králové
- v jarních měsících by měly být zahájeny dvě konzervatoře, náborové letáky jste již také obdrželi poštou

Takže se těšíme na vaše dopisy a náměty a na setkávání s vámi při různých divadelních příležitostech, kterých bude asi čím dál tím víc, neboť jak zaznělo i na vzpomínané schůzi, na venkově se hraje čím dál tím víc. A to je dobře.

JM

Vybrali jsme z dopisu Jany Albrechtové:

... Zdali má ochotnické divadlo smysl v dnešních podmínkách?

Určitě. Pokud se pořád najdou krásní blázni /Eva, Ruda a vy všichni, to bych se napsala/, kteří jsou posedlí "výrobou", najdou se zcela určitě i tací, kteří to musí vidět. Jde o krásné podivínství, které jest, bylo a bude, ať jsou doby, jaké chtějí. Má to jednu vadu, začínají to být skupiny samy o sobě. Naivní pel, nadšení "všeobecné" je asi navždy rovněž pryč. Asi tak jako není možno vzkřísit Sokol v původní verzi, tvrdí můj muž. Jakékoliv pokusy o to, je dýchání do mrtvoly, říká o Sokolu tentýž. A je to proto, že nelze vzkřísit ducha sokolství. Je to jako chtít vrátit panenství. nejde to. A je třeba vzít na vědomí, že i nepanna je ženská, zas holt jiná a dýl vydrží. Potřeba "skrýt se za roli", vypovídat vlastní žaly i radosti, pocity a názory prostřednictvím dramatické postavy, a potřeba podělit se o toto sdělování tím, že přijdu do divadla, to myslím bude pořád stejné. Mně dost vadí, že se to musí dít v čím dál tím okázalejších hávech, světlech a jemnůstkách, k nimž je zapotřebí stále víc peněz. Ale to se mi fakt možná zdá. Tolik slov dnešního svatého písma...

Honzovi Mertovi přišel smutný dopis ze Žamberka. Změna na postu divadelního ředitele proběhla bolestně. Z dopisu vyjímáme pár slov a věříme, že řady amatérů neprořídnou.

... Moc pozdravujte Sašu Gregara s Naďou a paní Mirku Císařovou s manželem, kteří zanechali (možná nevědomky) v mém životě silnou stopu. Setkání s nimi na inspiracích či divadelních dílnách bylo vždy pro mne příjemným zážitkem a vzpomínala jsem na ně a přemýšlela o nich i mimo tyto akce v soukromí. Bylo jich samozřejmě víc... Pepa Tejkl, pan Zajíc, p. Ivan Vyskočil st., Šura Novotná s mužem z Chrudimi, Loutkáři z České Třebové či Svitav až mi občas vypadávají i jména, ale obraz z paměti nikdy nevymizí...

Ivana Pilchová (Blahetová), Žamberk

OCHOTNICKÉ DIVADLO

Celý text je vyprovokován debatou na posledním zasedání rady. Jsem si vědom hluboce osobního pohledu - aby tato práce mohla mít obecnější význam, musela by se ještě dopracovat z mnoha dalších pohledů. Smyslem tohoto textu je především ukázat trochu jiný úhel pohledu na život ochotnického divadla a snad vystopovat a inspirovat naše úkoly a možnosti dnes.

STÁTEM ŘÍZENÉ SPOLEČNOSTI

Jako reakce na nedokonalost demokratických společností si čas od času lidstvo připraví "novou" společnost, která "vyřeší" všechny problémy. Základním východiskem je přesvědčení, že existuje možnost nařídit(nadekretovat, uzákonit,...) recept na úspěšné řešení všech lidských činností.

Aby tato situace mohla začít fungovat, musí se občané nejprve proměnit na masu. Jak dobře poznal pan Hitler - masa nemyslí - masa reaguje emocionálně na hesla svého vůdce. (politické procesy - brigády)

ORGANIZACE

Aby bylo možné zamezit jakémukoliv individuálnímu samostatnému myšlení, muselo se zajistit fungování "demokratického socialismu". V praxi to znamenalo vytvořit systém organizace shora dolů. Celá procedura byla provedena "systémem cukru a biče". Zrušením spolků a přifařením těchto činností do centrálně organizovaných a stranicky řízených organizací, nejčastěji k odborům, to jednak sebralo veškerý majetek těchto spolků, ale zároveň to dalo naději na financování z rozpočtů odborů. Najednou se objevily dotace, peníze na činnost, mnohdy se dokonce platili profesionální umělci jako režiséři...

Proběhla celá řada reorganizací, profesionální útvary řízení[1].

OBČANSKÁ SPOLEČNOST

V průběhu dějin si občané začali vytvářet nejprve neformální zájmové skupiny - v prvních začátcích to jistě mělo charakter sousedské výpomoci - ten uměl to a druhý zase jiné, a bylo výhodné si vzájemně nezištně vypomoci - a tyto prvotní skupiny se začínaly proměňovat ve spolky a kluby. Tyto na státu nezávislé organizace měly vždy společné: spojení na základě zájmu - vysoký stupeň demokracie - vysoký stupeň nezávislosti.

Teprve mnohem později si začali vzájemně pomáhat (ale i soupeřit) kluby blízké, začaly se sdružovat, a tak vznikaly první asociace - u nás často nazývané "matice". To podstatné bylo to, že vznikaly zespoda, z potřeby společného prosazování svých zájmů. Ono to mělo i významný rys společenské důstojnosti. Být členem nějakého spolku bylo především ctí a dodávalo známku občansképrestiže.

ORGANIZACE

Zažil jsem ještě zbytky této spolkové činnosti i její přerod na socialistickou. Základem byly ochotnické spolky. Spolek byl právnickou osobou, mohl nabývat jmění, mohl si peníze půjčovat, chovat se jako řemeslník.

V čele spolku byl výbor s jasně vymezenými právy a povinnostmi. Nejvýznamější postavou byl předseda (někdy ředitel, by i prezident), dále to byli: místopředseda, tajemník, pokladník, hospodář, ... a podle velikosti spolku i řada dalších funkcionářů - tak, aby se dostalo na co nejvíce aktivních členů.

Na členství v klubu se čekalo, členem se stával adept až po různě dlouhé čekací době. Členství ve spolku bylo dvojí - aktivní (to byli ti, co skutečně hráli divadlo) a při-

spívající (to byli ti, co společensky potřebovali být členy, ale aktivně většinou nehráli). Veliký rozdíl proti dnešku byl ve velikém množství lidí, kteří se kolem divadla motali - starali se o kulisy, o lístky, o elektriku, o kostýmy, o prodej lístků, roznášení plakátů...

Pokud se dobře pamatuji, v Hradci Králové bylo několik spolků, z nichž nejprestižnější byl spolek Klicpera. Ten měl řadu privilegií, ještě dlouho v socialismu měl nějaký nárok na účinkování na scéně Klicperova divadla - hráli obyčejně v pondělí, kdy nehrálo profesionální divadlo. - Byl tu spolek Tyl a myslím Vrchlický. Každý hrál někde jinde, měl své fandy a své obecenstvo. V dnešním velkém Hradci bylo těchto souborů spousta. Já ještě pamatuji aktivní soubory na Pouchově, na Nové Hradci, v Třebši, ve Svobodných Dvorech, v Plotištích...

SYSTÉM ŘÍZENÍ

Za první republiky v nadšení ze samostatného státu vznikala potřeba programového sdružování, většinou na profesním, odborném základě - obrovská organizace Sokola[2], sportovní kluby, ale i ÚMDOČ - Ústřední matice divadelních ochotníků českých. Převážná většina spolků byla postupně členem ÚMDOČ - vznikla tak poměrně velmi silná a vlivná organizace, výrazem síly byla i výstavba hronovského divadla i stavby divadel po městech (Police, Chrudim, Nový Bydžov ...). Vznikla organizace s účinným systémem odborných školení, porot, půjčoven kostýmů..., zhusta byl využíván institut hostování předních herců v ochotnických souborech, kvetlo divadlo v přírodě.

Z těchto faktů vyplývá jedna výrazná skutečnost: tehdy to lidi táhlo dohromady, měli bytostný zájem dát najevo sounáležitost s něčím, co mají rádi. A při tom umělecká úroveň z dnešního pohledu byla velmi nízká. Za zimu se odehrálo i pět premiér, hlavní postavou byla nápověda atd.

Vedle tohoto hlavního proudu byla i soustava divadelních spolků, které byly součástí jiných organizací: u Sokola, u hasičů, hrálo se v Orlu, u dělnických spolků, ... co mě neustále provokuje byla skutečnost, že se to dělalo kvůli výdělku. Sehrát divadlo, uspořádat ples, vynášelo peníze na činnost mateřské organizace. Z těchto peněz se kupovalo nářadí, reflektory, ale i stavěla divadla a sokolovny.

FINANCE

Členství ve spolku bylo současně placené formou příspěvků. Nejvyšší příspěvky platili členové přispívající, my tehdy mladí jsme platili příspěvky studentské, jednou ročně velmi malý příspěvek. Z těchto příspěvků se hradily provozní náklady spolku - poštovné, legitimace, odznaky, tiskopisy a plakáty, pozvánky a vstupenky ... pronájem klubovních místností. Takže hlavním přínosem bylo představení.

Klubovní místnosti byly většinou v hospodách. Každá hospoda měla oddělené "klubovní" místnosti, kde měly jednotlivé spolky svou skříň, police na ceny a poháry, klubovou vlajku. V jedné místnosti mělo sídlo i několik spolků - fotbalisti, kuželkáři, holubáři, tenisti, esperantisti, turisti...[3]

ZÁVĚREČNÉ ÚVAHY

Prožíváme zvláštní dobu. Z mého pohledu to je hrůzných 8 revolučních změn, *dětství v 1. republice, dospívání za Velkoněmecké říše, nadšení po petačtyřicátém, "instalace" socialismu, přizpůsobování se a koexistence, osmašedesátý, normalizaci a klíče devětaosmdesátého,* z nichž každá nějakým způsobem zamíchala systémem hodnot a akcentovala jiné priority. Dnes se pokoušíme o návrat do společnosti, kterou jsme byli nuceni opustit někdy kolem osmatřicátého roku. Jen málo společnosti bylo nuceno udělat takový návrat.

A nejhorší je, že kolem nás svět prošel čtyřiceti lety normálního vývoje. Ten vývoj se reflektuje velmi obtížně - my přicházíme k mnoha hotovým věcem, ale dostáváme je rovnou mezi oči, chybí nám to pozvolné pronikání postmoderní doby. Bez nároku na hlubší analýzu bych tento cizí svět, který k nám, do našeho kotce tak prudce proniká, charakterizoval jako svět materiálního bohatství a citové chudoby. Svět, který prostředek - peníze - povýšil na cíl a vysokou hodnotu, svět sdružující se do velkých, až nestvůrných celků, a tak vyvolává v občánkovi pocit malosti a neschopnosti mít vliv na vývoj světa. Povýší-li se to ještě netolerancí, pokusy o řízení každého a všeho, není to svět příjemný. Jedinou obranou, o které vím, je radiace okruhu přátel, sjednocování na základě různosti ale společného zájmu, a to si myslím má nezastupitelnou roli.

Základem občanské společnosti je občan - hrdý, samostatný, svobodný. Občan, který pochopil, že peníze jsou sice moc potřebná věc, ale pravou radost nepřinášejí, protože radost a štěstí se nedají jednoduše koupit.

Největší nemocí socialismu je obrovská pasivita. Ta nevznikla rychle, umrtvení aktivit, zániky desítek spolků probíhalo několik let. Dodneška (a snad víc než v devětaosmdesátém) lidé očekávají od vrchnosti řešení svých problémů, aniž si uvědomují důsledky, zase volají po přídělovém systému. Jsem přesvědčen, že nás čeká drobná, mravenčí každodenní práce.

Když si to po sobě čtu, nevím vlastně, jestli jsem něčím pozitivním přispěl k debatě o současném stavu ochotnického divadla.

V celém světě probíhá stěhování lidí z vesnic do center, takže představa, že by znovu vzniklo ochotnické divadlo na Pouchově, v Kuklenách, v Plotištích... se zdá absurdní. Bohužel není absurdní představa "hamburgrů" ve všech oblastech života . viz. televice.

Domnívám se, že ochotnické divadlo půjde dvěma rozdílnými směry: divadlo společenského typu - divadlo klubového typu (laboratoř).

Poznámky:

1. Jejich kvalita byla velmi proměnlivá podle osobních kvalit. Postupně se vyčlenila řada velmi obětavých a znalých pracovníků a zhusta i výborných výsledků, pokud se podařilo na moci vyvzdorovat potřebný prostor.
2. Význam Sokola byl posilován i skutečností, že za C.K. mocnářství to byla jasně protihabsburská organizace a členové Sokola měli významný podíl na vzniku republiky.
3. To je právě typický znak občanské společnosti: občan se účastnil činnosti v nejrůznějších aktivitách, je jasné, že každý musel být členem mnoha spolků. A současně

bylo na takovém městě spousta předsedů (prezidentů, ředitelů, náčelníků...), a ti měli skutečnou společenskou prestiž, správa města se bez nich nemohla obejít, ale také se na ně mohla spolehnout. Tyto spolky měly větší váhu než politické strany.

Mgr. Rudolf Faltejsek 16.11. 1996

QUO VADIS, AMATÉRSKÉ DIVADLO

Otec a starší bratr mě, snad ještě jako kojenci, dali přičichnout k ochotnickému divadlu takového toho sokolsko-orlovského typu. Působili v něm slavní režiséři a ještě slavnější herci, a to na dosah několika kilometrů od mého rodného městečka. Posléze, když jsem rozum bral, mě napadlo, že příšeří zákulisí, mastixem a zvětralým pivem provoněné šatny mají pro mně jistou magičnost a že mě přitahují víc než prostředí jiná. Což později, v doprovodu prvních milostných zážitků, divadelní vjemy ještě posilovalo. Zvlášť, když jsem ponejprv na základní škole a pak taky na gymnasiu narazil na učitele, kteří každoročně pěstovali školní představení. A z nich byl jen krůček na místní ochotnická prkna. Samozřejmě, že jsem takto postižen nebyl jediný, pár spolužáků se později divadlem začalo dokonce i živit. Většina však si uchovala na tu krásnou dobu pěkné vzpomínky, i když se z nich později stali zcela normální lidi. Proč tento " historický " exkurs? Asi proto, že i mně potkala jedna z cest k celoživotnímu vztahu k divadlu, cesta zcela běžná. Samozřejmě, že cesty jsou a mohou být i jiné. Ale většina z nich bývá spojena se silným osobním zážitkem. Měl jsem to štěstí, že jak rodina, tak škola mi tento zážitek zprostředkovala. Přestože to byla léta padesátá, přestože se leccos podivného dělo v samotném ochotnického hnutí. Šedesátá léta studentská však jen prohloubila jakýsi můj vztah ke světu prostřednictvím divadla - bylo to něco, co mě (nám) zajišťovalo relativní svobodný prostor, spolek nespolek, prostě v partě lidí posedlých jevištěm, jako místem komunikace, když jiné nebylo. Divadlo a my v něm, na rozdíl od přiblblé okolní skutečnosti jsme totiž byli věční. Pamatuji si, že mi byl nepochopitelný postoj mého učitele matematiky, tehdy uznávaného režiséra "velkého divadla" v České Třebové, odkud pocházím, který z jakéhosi snad politicko osobního důvodu na divadlo a tehdejší místní soubor zanevřel a od svých čtyřiceti let do něj nevstoupil. Zdálo se mi, že divadlem posedlý člověk nemá právo takového kroku. Vždyť právě divadlem "jim" to může nandat! To jsem si myslel, když mi bylo dvacet.
Ještě později byla pro mně důležitá jiná věc soustředěná na divadlo: tvořivost či pokoušení tvůrčí činnosti. A pak se mi taky nevyhnula typická lidská slabost - ješitnost, která je jednou z ingrediencí divadelníků, herců, režisérů... A když mě proto přestalo bavit takové to divadlo, kterému se říká sousedské, začal jsem si režírovat sám. A dlouho, dlouho jsem nechápal, jak se divadlem může někdo jenom bavit. Musel jsem jít na nervy mnoha lidem, kteří jinak měli rádi divadlo a společenský život kolem. Mé zkoušení a zkoušení snad jen trpěli.
Všechny tyto vzpomínky se vážou na to podivné období, jenž bohužel vyplnilo podstatnou část mého života, avšak na naštěstí po roce 1989 se ukázalo jako přechodné.
Někdy kolem osmdesátého roku jsem prorokoval, že ochotnické divadlo nepřežije rok 2.000. A měl jsem tím na mysli, že vedle tehdejších vynikajících amatérských divadélek, kterým se dařilo dokonce provokovat režim či uvadající profesionální sebevědomí, trpí ostatní " ochotnické hnutí" piráctvím. A mladé lidi že přestává zajímat. Měl jsem představu budoucnosti dobrého, kumštovného divadla nás, co se jím neživíme, byl jsem přece zároveň odchovancem spolkového, tedy negeneračního divadla. Což byl najednou rozpor. A navíc jsem si, nadrogován nenasytným divadelním sebevzděláváním, neb na rozdíl od angličtiny mělo smysl, uvědomoval jisté souvislosti českého ochotnického divadla, jeho tradice, probuzenecké funkce ve století minulém, zformované společenskými, jazykovými a politickými podněty, jeho spolkovou, třeba právě sokolskou, orlovskou a podobnou orientací a ctižádostí. Uvědomoval jsem si snad tedy i latentní imunitu ochotnického divadla k tehdejším zideologizovaným principům "masového kulturničení". Navíc jsem si prožil ten razantní umělecko-politický akcent amatérského divadla z počátku let šedesátých a nakonec i osmdesátých. S tímto závěrem: Že to naše české ochotnické divadlo je produktem českého společenského života. Že jeho vývoj je determinovaný, dramatický i hysterický. Samozřejmě, že i jinde v Evropě neprofesionální divadlo prošlo svým vývojem, vesměs však jen ve dvou liniích. V té společenské, z níž vykvétají spolky a ve druhé - generační, vyplývající ze specifického názoru na svět, v čemž je právě půvab tohoto divadla. K předešlému chci však připojit ještě dvě poznámky:
První je zároveň vzpomínkou na Jirku Beneše, někdejšího legendárního šéfredaktora Amatérské scény, který "quo vadis" řešil mnohokrát. Kdysi napsal větu, která se mi obzvlášť zapsala do paměti, cituji: "ochotnické divadlo konzervuje postupy a estetiku divadla profesionálního". Vždycky ve mně toto tvrzení provokovalo rozporuplný názor na smysl ochotnického divadla. Benešův názor se týká obecného modelu. Před stopadesáti a více léty přece již přijížděli o prázdninách pražští studenti domů na venkov, aby tam pořádali představení her, viděných předtím v Praze. Nebo např. ústeckoorlický Vicena hrál ke svému založení (právě před 100 léty) Herbertovu Vinu, půl roku po její premiéře na Národním divadle, kdy ji tam viděl místní vzdělanec. O třicet let později se stejný spolek ptá Karla Čapka, zda má inscenovat jeho R.U.R. tak, jak bylo provedeno v Praze nebo zda nebude vadit přizpůsobení místním poměrům. Mnohé předválečné spolky hrály např. v kulisách firmy "Máca" a já viděl ještě koncem sedmdesátých let Lucernu v takovéhle výpravě. Dlouhatánské přestavby se vyplňovaly produkcí místní dechovky. A ještě koncem našich osmdesátých let nebylo snad jediného venkovského souboru, který by nehrál Hubačovu Generálku nebo Dům na nebesích, a pokud měl nebo i neměl herečku typu Bohdalové, mydlil to

jak Na Vinohradech. Na letošním Hronově jsme viděli v tomto stylu Krvavou Henrietu...
Druhá vsuvka má jádro v kontaktu s jistým belgickým souborem, kterému jsme se s hrdostí svěřovali, že náš spolek má tradici víc než stoletou. Dostali jsme odpověď, že u nich se divadlo hraje od 13. století, nepřetržitě. Což naši hrdost, naplňovanou obrozenským podvědomím, značně zchladilo.
Obě tyto vzpomínky a uvažování na téma "kam kráčíš, ochotnické divadlo" souvisí. Názor, že ochotnické divadlo je jen konzervou divadla profesionálního, byl totiž značně otřesen tendencemi šedesátých a osmdesátých let, kdy se v českém neprofesionálním divadle objevila suverénní tvořivost, svébytná poetika, a mnohdy i umělecká kvalita, byť možná přeceňovaná přítomností politických témat a podtextů. Nic na tom, že i jinde v Evropě mnohé výboje začínaly neprofesionálně (avšak většinou generačně). Ale v Čechách tohoto období tvůrcům mnohdy nezbývalo, než být "neprofesionály", bez ohledu na generační určení. Což ovšem ovlivnilo, a velmi rozporuplně, názor na vývoj, cesty a usilování ochotnického divadla. Když k tomu připočteme tehdejší "šedou" strukturu různých seminářů, školení, festivalů či setkání divadelníků, které se z těchto zdrojů napájely, zjistíme, že význam ochotnického divadla se posunul nad základní poslání onoho "divadla z ochoty". Proto naše divadlo, pokud např. vyjelo za kopečky (a vyjede-li i dneska), nezřídka má nad tamní ochotnickou produkcí navrch. Kromě jedné věci. Kromě tamní jistoty v tradiční zařazení ochotnického divadla do společnosti, spolkovému na straně jedné, generačnímu na straně druhé. Tato přehledná kategorizace se totiž z českého divadla za čtyřicet let socrealit vytratila, respektive znepřehlednila, že zmátla i hodnotící kritéria.
A proto došlo k rozhoupání, které nastalo po "plyšáku", k existenční "nejistotě" vybuzené rozpadem zřizovatelských struktur, jež divadelní soubory sice činily závislými, ale jinak organizačně a ekonomicky "svobodnými". To začalo znovu provokovat myšlenku, zda české ochotnické divadlo přežije rok 2.000. Ovšem na jiné téma, než jsem se domníval před dvaceti léty.
Současný Hronov, Písek a já nevím jaký ještě festival je plný mladých lidí. Bez ohledu na vpád videa, cédéček, wolkmenů, hamburgerů a Michaelů Jacksonů, dosažitelných dnes i u nás na dosah ruky. A snad právě proto jistá část mládeže je lačná po setkání prostřednictvím divadla, lačná nahlížet pod pokličku a do kuchyní, často s názorem velmi suverénním, přestože třeba v divadelní praxi stojí úplně na počátku, nikdo od nich divadlo neviděl a pokud ano, většinou třeba úrovně nevalné. Ale to není na škodu, protože začínáme znovu.
Fenoménu razantního, vypovídajícího neprofesionálního divadla v celé jeho škále, strukturách a vrstvách, takovému, na jaké nostalgicky vzpomínáme, zřejmě odzvonilo. Alespoň zatím. A nebo je to dobře. Na Slovensku si např. díky místní politice ještě takto užívají. My se těšíme z drobných návratů (Česká Lípa, Studio Dům, Jesličky). Neprofesionální, amatérské, ochotnické divadlo totiž kráčí k normálnosti, k běžnému evropskému vývoji.
K osvědčeným hodnotám - k divadlu spolkovému, v němž si paní podnikatelová, učitel či řemeslník přijdou "do spolku" střihnout nějakou tu komedii, protože se rádi předvedou v okruhu své společnosti (vesnice, městečka, městské čtvrti). A nic na tom, že z takového snažení může někde vykvést i pěkné představení, které roztleská Hronov. A pak kráčí k divadlu generačnímu, studentskému, týnenžerskému, o které bude usilovat mladý člověk při dobývání životních názorů. Až po tu chvíli, kdy ho osloví profese nebo manželka s válečkem. Mnohým zůstanou pěkné vzpomínky, část si neodvykne a zajde po čase do nejbližšího spolku, který mu zamlada nebyl po chuti. A silní a odhodlaní půjdou pokoušet svou míru talentu v uměleckém povolání nebo si i přivydělat (Dividýlko,Poli) a žádná strana a vlád jim v tom už nebude bránit. Tak to asi bude. A bez ohledu na videa, mobilní telefony a jiná kulturní či nekulturní světová sbližovadla. I přes to, že díky těmto vlivům divadlo už bude než jednou z řady možností volby. Nikoliv společenskou či politickou dominantou obrozenského ducha. Mnohým se přihodí to, co mně: Tatínek, brácha, škola (kéž by!), kamarádi, nespokojenost sama se sebou i hledání uspokojení přispějí k tomu, že ochotnické divadlo tu s námi hezky vytrvá.

Alexandr Gregar
převzato z Amatérské scény 1996

Co je u nás? Soubor by rád hrál, ale není režisér, a taky nejsou lidi, hlavně ti mladší. Mně osobně chybí motivace, měl jsem nějaké zdravotní problémy, dále změny organizace v zaměstnání, přešli jsme na práci na počítači a stále se měnící programy nám dávají pokouřit, a tak se do nácviku nijak nehrnu. Občas přečtu nějakou hru , ale zatím mě nic nechytlo. Taky ta diktatura peněz mě sejří, není to nic pro mě lítat a prosit o peníze.

Přesto ale úplně nechrápeme. Pořádáme různá setkání souboru jako například mikulášské, které později přejde k silvestrovskému posezení s nácvikem a generálkou přípitku Nového roku. Dále každý rok pořádáme divadelní ples, který se jmenuje Ples vousatých (letos je 15.2. - byl) a různá rodinná setkání. Letos měl Tonda Kohl 50 let, tak pozval pár známých a soubor, a tak jsme mu udělali radost až do rána. Pochopitelně, že se při těchto akcích pokecá i o divadle a kdy se zase začne v Meziměstí a podobně.

Míla Hladík

IMPULSY Z IMPULSU

MORAVSKO/TŘEBOVSKÉ ZÁŽITKY

(POSTMODERNÍ)

Jak nad slunce jasněji dokládá ono přídavné jméno v názvu, patří Moravská Třebová na Moravu. A jen dočasně - díky"centrálnímu" plánování v Praze - byla na čas v dobách " předlistopadových" přičleněna k východním Čechám - tedy přesněji : bývalému Východočeskému kraji. V této době také vzniklo sepětí moravskotřebovských ochotníků, u přinejmenším několika lidí, s východočeským ochotnictvem. Po několika letech odmlky, kdy amatérská činnost prodělávala v Moravské Třebové krizi, se letos toto spojení obnovilo, což mimo jiné svědčí o tom, jak hluboký vliv - možná celoživotní - měly bývalé aktivity východočeské na směřování a počínání řady amatérů.

Prostě se v Moravské Třebové 4. - 10. listopadu 1996 uskutečnila přehlídka jednoaktových her a divadla jednoho herce, nazvaná Štronzo, na níž se kromě královehradeckého Impulsu, jenž je dědicem tradic bývalého metodického divadelního zařízení východočeského, podílely Kulturní služby města Moravská Třebová. (Pro úplnost: pracují v nich dvě oddané a vášnivé ochotnice, které jsme znali dobře z oněch minulých let - Heidemarie Sekáčová a Helenka Koudelková a pomineme-li nepochybnou přízeň ředitele onoho kulturního zařízení Ivo Horkela k divadlu, již osvědčil i výraznou hereckou aktivitou na přehlídce - mají lví zásluhu na tom, že Štronzo bylo). A budiž řečeno, že tím , co se nazývá obyčejně zázemím a také prostředím, to byla přehlídka výtečná. Odehrávala se v budově muzea, kde zároveň sídlí také Kulturní služby. Je tu příjemný divadelní sálek a hrálo se také ve foyer s impozantním schodištěm. Kromě toho je tu útulný a příjemný bar, klubovna, kde se kromě hodnocení také jedlo (dobře) i místnost pro porotu, takže se nikam nemusí chodit a ztrácet čas přebíháním z místa na místo. Připočtěte k tomu dobrou organizaci, ochotu, vlídnost, péči, snahu jakož i domácí atmosféru - a máte zážitek první, jenž svědčí pro amatérské setkávání na této půdě velmi příznivě.

A teď k zážitkům divadelním. Upřímně řečeno: největším pro mne bylo úsilí oněch tří divadelních nadšenců, které jsem jmenoval v předešlém odstavci jako organizátory a spolupořadatele přehlídky, vzkřísit v Moravské Třebové přes všechny rány osudu opět amatérské divadlo. Zatím jsou to jenom první kroky, H.Sekáčová se na nich podílela na všech jako režisérka. V Anně Boleynové představila jednu z členek svého mladého souboru, s nímž nyní pracuje. Upravila pro ni text - asi hodně náročný a složitý ve všech zvratech, jež postihly ženu, která vystoupala na vrchol moci, slávy i lásky, aby byla o vše připravena smrtí. Leč - na druhé straně Věra Šourková v řadě míst ukázala schopnosti, které kdyby byly podepřeny souhrou, kdyby měla alespoň jednoho partnera a nemusela všechno odehrát sama, by mohly dojít k velice dobrým výsledkům. Dalším "divadlem jednoho herce" v provedení moravskotřebovských byla scéna nazvaná Eunuch, pro divadlo upravila opět režisérka. Tentokrát se v ní velice přesnou a promyšlenou charakterovou studií blýskl Ivo Horkel. Připočteme-li k tomu podobně přesné využití rekvizit a dekorací (zvláště figura mrtvé vladařky byla v tomto směru sugestivní) i rozvržení v prostoru onoho velkého foyeru muzea, pak i takoví skeptici vůči "divadlu jednoho herce" jako jsem já, museli připustit, že to není pouhé "hraní na divadlo", které prozrazuje propady a propasti divadla, ale že to může být přinejmenším sugestivně sdělená jedna životní situace.
A konečně: jednoaktovka Já jsem Herbert o "sklerotických radostech" stáří - což nemíním ironicky, protože i když se tu neschopnost orientovat se jak v dnešku tak v minulosti využívá k četným komickým (fraškovitým) situacím a vtipům, sálá z té inscenace humor jako přitakání životu. A herci - Ivo Horkel a Helena Koudelková - to hrají nejenom s ohromnou chutí, ale také s patřičnou mírou herecké imaginace s důrazem na to, co je podstatou herectví vůbec: na jednání a akci všeho druhu. Tedy nejenom na slovo, ale také na nonverbální aktivitu. A tím vším nenásilně, přirozeně utvářejí a formují i charaktery svých postav. Myslím, že jsem v minulém roce ve "východočeském amatérském divadle" - zní to divně, když píšu o Moravské Třebové, ale viz úvod článku - viděl zatraceně málo tak dobré a "tradiční" herecké práce.

Všichni další účastníci přehlídky jsou už dobře známí odjinud. Vlastně až na Michala Drtinu, jehož "one man show" se hrálo pod hlavičkou Zdobničanu Vamberk, byli především z Jesliček, neboť to byla produkce tohoto téměř neuvěřitelného divadelního a divadelnického fenoménu z Hradce Králové, která dotvořila svou kvantitou i kvalitou Štronzo. Což opět jenom dokazuje, co za aktivitu, energii, cílevědomost a já nevím co ještě všechno se za tím "jesličkovským" děním skrývá. A jestliže jsem před časem neskrýval své výhrady k tomu,že v té "hyperprodukci" je dost silný sklon k jisté ledabylosti, pak teď už po několikáté musím uznat, že kvantita se skutečně s kvalitou začíná vyrovnávat. I když - abych nakapal trochu jedu - některé z těch inscenací jsou už starší, a také jsme je viděli nejenom v Jesličkách, ale i na jiných přehlídkách. A tuším, že i hromada o nich v té nebo oné souvislosti v nějakém čísle psala. Proto nebudu nikterak komentovat, pouze je vyjmenuji tak, jak šly po řadě: Rakvičky, Prchlivec, Kdyby impresionisté byli dentisté, Korespondence Gossage -Verdebedien. A abych skončil tím, čím jsem tento zážitek začal: Michal Drtina se se svým vyprávěním Jak se Honza naučil bát, mezi "jesličkáři" nijak neztratil. Koneckonců- úspěch na východočeské loutkářské přehlídce stejně jako účast na Loutkářské Chrudimi o něčem vypovídají. A také mně i v tomto případě dovolují setrvat jen u výčtu a zdržet se dalších "kritických" poznámek.Tím bych mohl vlastně končit. Jenže: je tu ještě jeden velkolepý moravskotřebovský zážitek. Slíbil jsem už tehdy na místě, že napíšu těchto pár řádek o přehlídce Štronzo proto, abych mohl oslavit důstojnými a vznešenými slovy právě tento zážitek. Zasloužil se o něj František Sekáč, jenž naložil a vyudil sele. Ať se však snažím jak snažím, "těch nemám slov, jak bych děl", abych jimi vystihl naprosto neuvěřitelnou, nenapodobitelnou, nevyslovitelnou chuť masa, jež se v ústech rozplývá jako mandlový dort. Záviděl jsem některým, kteří jako Jiří Polehňa mohli znovu a znovu chodit pro nové a nové porce. Já jsem prostě musel skončit a jen čichat vůni a připomínat si na jazyku cože za rajskou krmi jsem jedl. Jsou někteří, kteří se vyjádřili, že toto sele bylo nejenom nejdůstojnějším zakončením přehlídkové sezóny východočeských amatérů v roce 1996, ale že je to i jejich největší zážitek, jenž se pro ně v tomto roce pojí s amatérským divadlem. Nevím, ale: Chápe-li "postmoderna" svět jako mnohovrstevnatý a členitý "text" a jako proces několikanásobného kódování a dekódování, jako labyrint významů, hodnot a kontextů, v němž pravda je výsledek svobodného pojmenování a nikoliv ověřování a kde nezáleží na tom jaké dílo je, ale jak jej přijmu, jak mu porozumíme, pak mohu připustit, že to Sekáčovo sele v kontextu jistého proudu amatérského divadla - a ono do něho patřilo, protože bez Štronza by nebylo - může být v duchu postmodernismu jistou "historkou" o tom, co je smyslem divadelního amatérismu.

FOTO/ MIRKA CÍSAŘOVÁ

Franta Sekáč při vivisekci lahůdkového vepře

Což z jistého hlediska myslím skoro vážně. ta "sladká chuť bytí" toho selete byla totiž i "sladkou chutí bytí" celé té nové přehlídky východočechů na Moravě.

Jan Císař

KRÁTKÁ ZPRÁVA O 23. PŘEHLÍDCE LOUTKÁŘSKÝCH SOUBORŮ V LIBČANECH O CENU MATĚJE KOPECKÉHO

která probíhala v listopadu minulého roku a proběhla přesně podle programu uveřejněného v posledním čísle Hromady. Vítězem přehlídky se stal soubor, který získal cenu diváka.
Byl to soubor AŤSI ze ZUŠ Na Střezině - Jesličky Hradec Králové, který pracuje pod vedením Jirky Polehni. Získal ji za inscenaci autorů J.Ipsera a D.Weissové Pustý les. Na přehlídce se objevily dvě nové inscenace, a to jmenovaný Pustý les a pak maňásková hříčka hradeckého Hadu O pej-skovi a kočičce podle Josefa Čapka. S oběma se jistě setkáme na letošní krajské přehlídce, která se velice rychle blíží a už na ni schraňujeme docházející přihlášky od souborů.

O přehllídku v Libčanech projevili až nebývalý zájem diváci. Zatímco v minulých letech s postupující přehlídkou zájem klesal, tentokrát výrazně stoupal. Sál byl po všechny neděle plný a udiveným divákům bylo divné, proč se ještě nehraje o dalších nedělích. Diváci byli tentokrát pozorní. (Něco se děje ve státě dánském. Hlad po představeních vzrůstá.) Organizace byla dobrá, zájem obce o přehlídku velký - opět příspěvek souborům na činnost - na závěrečném setkání účast zástupců téměř všech souborů - pohoštění souborů po představeních příkladné - hostinec je renovován - letos došlo i na sál. Taneční kroužek stále existuje a vyvíjí svoji činnost. Ukázky z ní předvedl na závěr přehlídky. Takže nezbývá než se těšit na přehlídku příští. Už 24 let tam jezdíme rok co rok. Jak ten čas letí.

JM

SOUTĚŽ O POHÁREK SČDO

Regionální kolo bylo handicapováno chřipkovými onemocněními, a tak řada soutěžících se na poslední chvíli omluvila. Soutěž probíhala v družném prostředí hostince, otevřeného jen pro konání soutěže. Vystoupení sledovala a analyzovala, posléze zhodnotila odborná porota: K.Dörrová, J.Hraše, J.Merta. Zúčastnilo se 8 soutěžících, 3 mužské a 5 ženských monologů. Dialogy pro onemocnění odpadly. Pro kategorii dialogů pořadatelé (IMPULS, OÚ v Chrudimi a DS Tyl Moravská Třebová) slíbili uspořádat v pozdějším termínu samostatné kolo v Hradci Králové. Jeden z výkonů porota nepřijala do hodnocení proto, že jak povahou své předlohy, tak zejména povahou interpretačního výkonu neodpovídal kategorii dramatického hereckého monologu, nýbrž výkonu přednašečskému, vypravěčskému. Výsledky vystoupení byly ovšem různorodé úrovně, ale všichni interpreti byli připraveni, investovali se výkonu a usilovali - ať už s jakýmkoli výsledkem - o osobní koncepci výkonu. Z nedostatku zkušeností hřešili nedůsledností nebo technickou nedovybaveností (kultura řeči).

Výsledky regionálního kola:

Muži:

1. místo: Zdeněk Tesař (Rostand, Cyrano z Bergeracu, Cyrano)

2. místo: Mgr. Ivo Horkel (Sekáčová dle Fabricia, Já její opuštěný eunuch, Vrchní Eunuch)

3. místo: neuděleno

Ženy:

1. místo: Slávka Hubačíková (A.Nikolaj, Tabák a sůl, Olympie)

2. místo: neuděleno

3. místo: Monika Kováčová (Goldoni, Paní hostinská, Mirandolína)

Komentář k postupům:

Hubačíková: Shodou okolností byl výkon poznamenán mimořádnou nervozitou, ale vzdor tomu peripetie role byly zřetelně sděleny a hrdinka se sympatiemi publika dorazila k svému vítěznému vyvrcholení.

Tesař: Výkon byl šťastně založen, převážně respektoval a i využil nabídek textu včetně veršované formy, má šanci dozrát do výraznějšího formátu dramatické postavy.

Jiří Hraše

OKRESNÍ KOLO **UMĚLECKÉHO PŘEDNESU MLÁDEŽE** A OKRESNÍ KOLO **V RECITACI DĚTÍ**

Uskutečnilo se v týdnu od 10. - 14. února v Divadélku Jesličky, stálé scéně ZUŠ Na Střezině v Hradci Králové.

Od pondělí do středy se soutěžilo v uměleckém přednesu mládeže o postup do regionálního kola a to ve třech kategoriích jednotlivců a v jedné kategorii Souborů.

Do regionálního kola postoupili tito soutěžící:

I.kategorie - do 17 let věku:

Ondřej Novák, Zita Ondráčková Martina Kučerová *(všichni ze ZUŠ Na Střezině)*

II.kategorie - do 20 let věku

Jiří Náhlovský, Jana Procházková, Michal Klokočník, Martina Marková *(všichni ze ZUŠ Na Střezině)*

III.kategorie- do 35 let věku

Helena Plecháčková, Michal Perník *(oba ZUŠ Na Střezině)*

soubory

ZUŠ Na Střezině
- Pavel Pešek - Čekárna,
ZUŠ Na Střezině - Jiří Polehňa - Tři méně známé balety a Vodní panna, ZUŠ Na Střezině
- Ema Zámečníková
- Milá sedmi loupežníků, Tercie A+B Gymnázium B. Němcové HK - Vizionář.

Čtvrtek a pátek patřil dětské recitaci. Z té postoupili do regionálního kola tito soutěžící:

I.kategorie - 3.-4. třída

Hana Synková, Radka Poděšvová *(ZUŠ Na Střezině)*

II.kategorie - 5.-6.třída

Jakub Malý *(ZUŠ Na Střezině)*
Jana Srpková *(ZUŠ Na Střezině)*
Jana Hamplová

III. kategorie - 7. - 9. třída

Marika Etrichová, Iva Jedličková, Jaroslav Pokorný *(všichni ZUŠ Na Střezině)*

soubory

ZUŠ Na Střezině - soubory Emy Zámečníkové - ....nevnímám mámu mluvící, Tři malá prasátka, Bleší twist

MD

Vyzýváme všechny komedianty, kteří si chtějí zahrát "pouliční divadlo " v nádherném areálu Klicperova divadla, že mají letos opět možnost přihlásit se v Impulsu do konce dubna. Bude jim dána skvělá příležitost uprostřed festivalu

THEATRE EUROPEAN REGIONS

konaného ve dnech 17.-24.5.1997

Využijte této jedinečné nabídky, budete odměněni návštěvou některého z festivalových představení!

PŘIPOMÍNÁME!!!

Nezapomeňte, že letošní

INSPIRACE

se uskuteční v Letohradě 27. - 28. září 1997. Vracíme se tedy na stará osvědčená místa! Chceme INSPIRACI plně vrátit její význam, který je obsažen v názvu. Tedy - popud, podnět k tvoření, tvůrčí vášeň, tvůrčí nadšení, duševní stav podmíněný společenskými a osobními podněty tvořivosti i prací samou. Jde o setkání všech, kteří se v našem kraji zabývají tímto bohulibým koníčkem. Najděte si čas na zastavení za uplynulou sezónou a na příjemné setkání s mnoha přáteli !!!

MD

VIDĚLI JSME

S ÚSTECKÝM GYMPLEM KOLEM SVĚTA

V Ústí nad Orlicí je dobrým zvykem slavit 17. listopad, Den studenstva a dalších výročí, jakýmsi uměleckým podnikem třetích ročníků. Neb maturanti jsou již hájeni a mladší třídy ještě za blbce. V minulosti se to často odbývalo tradiční akademií s tanečky, recitací a parodováním profesorů, což za nastalé svobody stále drsněji a drsněji a proto...

Občas došlo i na pokusy vážnější (byť veselé), např. o neučesanou vlastní tvorbu hudebně divadelní, či po příchodu paní profesorky Lenky Walterové na pokusy s díly regulérně dramatickými, pro študáky vhodnými.

Takhle spatřili světlo světa Dostálovi Výtečníci a poté jeho Gaudeamus igitur, nejnověji Kohoutova dramatizace Cesty kolem světa. Vždy s novým třetím ročníkem, tedy vždy s novým souborečkem čítajícím omezený počet žáků ve třídě. Příběh Philease F ogga však hraje ještě dlouho po 17. listopadu '96. Několikrát v Ústí, ale i v Žamberku, Letohradě, v Dolní Dobrouči.

Po celou dobu je ansámbl na jevišti, situace hlavních protagonistů komentuje zpívající chór, stmelovaný výtečně improvizujícím klavíristou, anglický klub tone v záplavě novin, hru rytmizují štronza při hymně Rule Britania, ožívá socha Svobody, moře se houpe desítkami hlav pasažérů v podpalubí. A hrdinové hry s patosem a nadsázkou svých sedmnácti let parodují, lehce didakticky, svůj názor na dějiny a svět...

Tímto způsobem letmého nahlédnutí do světa divadla, které potkává rok od roku vždy jeden z ročníků ústeckého Gymnázia, jsou zasévána semínka vzájemnosti, pocitu sounáležitosti a radosti z tvorby. Na mnoha středních školách to není zrovna zvykem. A přitom by mohlo být. Živé divadelní producírování je přece studentům významnou zkušeností i prevencí před mnohými pubertálními neduhy. Jsou-li v našich východních Čechách i další takové školy?

-sg-

CELESTÝNA V TURNOVĚ

viděli jsme

Dne 7. prosince 1996 jsme vyjeli do Turnova za premiérou, kterou připravilo Turnovské divadelní studio a na jejíž realizaci se podíleli známí loutkáři ze souboru Čmukaři. V dramaturgii Dáda Weissová, v režii J. Ipser a D. Weissová a v jedné z hereckých rolí pak Romana Zemenová. Divadelní text pod názvem Celestýna připravila pro realizaci Dáda Weisová z rozsáhlé předlohy závažného díla renesančního španělského dramatika 16. století Fernanda Rojase. Omezila postavy, zjednodušila příběh a soustředila pozornost na jednání a osud Celestýny, která tu vystupuje jako osobnost s velkým rozsahem působnosti - od kuplířky, majitelky veřejného domu, přes dohazovačku, lidovou léčitelku až po dobroditelku těch nejpotřebnějších. Soustředila se na vykreslení sociálního pozadí a vlivu doby a její atmosféry na jednání a osudy lidí. Celý příběh je zřetelně veden k cíli. Je pojednán situacemi okolo lásky Kalista a Melibey, okolo Celestýnina veřejného domu i okolo vznikajícího vztahu mezi Semproniem a Elicií. Hraje se na simultánní scéně J. Ipsera. Látkové, stylizované "domy" s prkennými lomenicemi necharakterizují dobu, ve které se příběh odehrává, ale jsou místem pro jednání. Odhrnutím závěsu nahlíží divák přímo do domu Kalisty, veřejného domu, či do zahrady Melibey a jejího otce. Účelovost a jednoduchost jsou tu pro inscenátory přednější. Stejně tak i stylizované kostýmy herců v řádu "co dům dal", pouze dobu jen naznačují, hlavně svou sešlostí a různorodostí. Dobu i atmosféru přibližují divákovi slovem a jednáním hlavně herci. A potom "ulice", předěl mezi jednotlivými obrazy. To je část jeviště vpředu, vymezená jen jednáním, spíše jen přecházením hrajících postav, ale i bezejmenných, různě pokroucených ubožáků, lidí bez tváře s hlavami zakuklenými v jutovině. Syrovost prostředí působí v příšeří jeviště neobyčejně sugestivně a dramaticky, jakoby postavy byly vystřiženy z Boschových obrazů. nejvíce ve chvílích, kdy se ony postavy ženou jako dav se zvířecí dychtivostí na soud a popravu Sempronia, který nešťastnou náhodou zabije Celestýnu při hádce o peníze, jež získala jako odměnu za zprostředkování setkání Kalista s Melibeou. Tyto pouliční výjevy dávají pocit dobové atmosféry i strachu z moru i bídy. I pocit pulzujícího života okolo jednajících postav. Smrtí Sempronia končí sen o budoucím, lepším, poctivém životě lehké holky Elicie se Semproniem. Ta ze zoufalství navede Krita, aby pomstil Semproniovu smrt a zabil Kalista. Elicie v závěrečném obraze přebírá místo vysněného života "živnost" po Celestýně, jako východisko i jako úděl. Je to tedy postava Elicie, na které se její marný boj a vzepětí k útěku ze zaběhaného ponižujícího způsobu a touze po lepším životě v závažném tématu o vlivu prostředí a doby projevuje nejvíce.

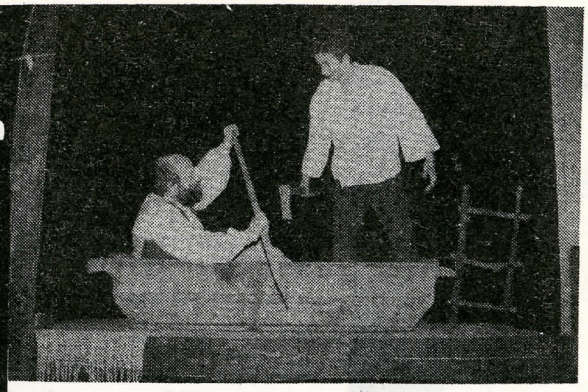
Role Celestýny byla obsazena přestrojeným mužem, nejzkušenějším z herců. Jeho obsazení nepůsobilo nepřirozeně, naopak jakoby inscenaci odlehčovalo od přílišné tragičnosti a vedlo v realizaci k jakési sociální tragokomické frašce, která byla údajně i cílem inscenátorů. Stejné odlehčení poskytuje dříve vzpomínaná scéna i kostýmy.

Hra je realizována v jistém zjednodušení, však s důrazem na silné téma a na souvisle vystavěný příběh i na zřetelné poslání. Způsob provedení zřejmě výrazně ovlivnilo i loutkářské vidění a cítění, i zkušenosti inscenátorů. Je ku prospěchu věci, neboť staví pevný obrys rolí i pro ty herce, kteří vystupovali poprvé na jevišti vůbec. Nejvěrohodněji působí Celestýna Josefa Brodského, Sempronio Petra Hakena a Elicie Romany Zemenové, neboť oni již mají s jevištěm své zkušenosti. Představení má ještě rezervy v přesnějším zaměření žánru, v dalším přesnějším rozvíjení herecké práce i ve věrohodnějším jednání postav v některých případech i na vrub strachu z premiéry, inscenace své poslání splnila a ukázala se jako závažné a zajímavé představení, neboť podala svědectví o době a lidech a přinesla divákovi poučení o složitostech života i pro dnešek.

Jan Merta

KORÁB LUŽE PROJÍŽDÍ POTOPOU SVĚTA

viděli jsme

V. K. KLICPERY

Divadelní spolek Jaroslav v Luži hraje divadlo už hojnou řadu let, takže když na podzim 1996 do žil spolku vklouzla nová krev, sluší se zatleskat. Jiřina Pištorová oslovila Jaroslava Josefa, a spolu shromáždili mladé lidi, kteří dosud na prkna nevstoupili. K prvému doteku s divadlem, k prvému ozřejmění, zda dokáží být někým jiným než jsou, nebo přes postavu sdělit sami sebe, prezentovat svůj postoj ke světu nebo k divadlu, si zvolili Potopu světa, komediální hříčku páně Klicpery. Inscenace mladých divadelníků má spád, neulpívá na zbytečnostech, a především z herců vyzařuje chuť být divadlem postiženi, tedy podstoupit i řeholi učení se divadlu. To vše jsou klady pro první pokus o divadlo nezanedbatelné, je to dobrý start do budoucna. Nemělo by smyslu v tomto případě rozebrat inscenaci díl po dílu, spíše chci upozornit na jeden omyl, u většiny interpretů znatelný. Chtěli nám natolik sdělit, jaké postavy na jevišti prezentují, že se příliš ponořili do prvků tělesné stylizace, jimiž řečené postavy charakterizovali. Tím se stalo, že pozapomněli, o čem a o co se hraje, takže nám častěji sdělovali, a to hned na počátku situace, jak situace dopadne, než abychom s nimi situaci prožili, a zažili proces, kterak k výsledku dospěli. Řešení situace, to jest začátek, prostředek a konec situace, co chci, jak toho dosáhnu a zda toho dosáhnu, patří ovšem k základu divadla. Nicméně, mladý soubor z Luže je divadlem postihnut, a pokud si mohu dovolit srovnávat, pak chyba, jíž se dopustili, je snadno opravitelná, neboť v ní není sobecká exhibice, pouze nezvládnutá snaha posloužit divadlu co nejlépe.

Vladimír Zajíc

GENERAČNÍ VÝPOVĚDI V HOLICÍCH

Na 14. prosince 1996 jsme dostali pozvání od Pavla Hladíka z Holic na představení "Máme rádi divadlo", pojaté jako generační výpovědi holických ochotníků. Program večera byl sestaven ze čtyř aktovek v provedení dětského divadelního souboru, studentské divadelní skupiny, divadelního souboru Imprese a divadelního souboru seniorů. Kromě zábavy, kterou večer poskytl, jsme byli tvorbou zmíněných kolektivů seznámeni i se způsobem výchovy k herectví, tak jak ji praktickou činností provozují v Holicích, kde divadlo má velkou tradici a stále je v činnosti. Škoda, že tak málo dávají o sobě vědět. V poslední době dávali Strakonického dudáka, Krásku a zvíře aj.. A to, že jsme ve zmíněných inscenacích viděli i řadu ochotnických divadelních osobností, to je jen důkazem, že tato jejich práce má svůj smysl nejen k diváků, ale i dovnitř souborů.

Dětský divadelní soubor (okolo 15ti let a možná i o něco výše) nastudoval v úpravě a režii Libuše Jilemnické, která také vede tento soubor jako kroužek při Kulturním domě, na motivy lidové pohádky představení "Nemocná princezna". Krátká sekvence pohádky s jednoduchou zápletkou. Honza s Bětkou uzdraví přes všechno neúspěšné úsilí kouzelníkovo, princeznu tím, že odstraní záclony a otevřou okna, vpustí do místnosti slunce a vzduch a naučí ji jíst lidová jídla. Pohádka byla sehrána čitelně, s důrazem na přesnost, na čistou mluvu, na dodržování aranžmá, na podřízení se zákonům jeviště a potřebám společné

GENERAČNÍ VÝPOVĚDI V HOLICÍCH

viděli jsme

práce. Nevelký úkol, odpovídající zkušenostem dětí, a důraz na kvalitu, to jsou hlavní atributy tohoto představení. Žádné přehrávání a žádné pitvoření. Vážně pojatá herecká práce, ve prospěch příjemného a humorného představení.

Studentská divadelní skupina sehrála parodistickou a satirickou scénku "Vzhůru do Anglie", na podkladě té části Tří mušketýrů, ve který se chystají odjet do Anglie pro náhrdelník. Do veselohry laděné představení, jehož satirické poznámky se dotýkaly hlavně současných jevů a nešvarů v našem veřejném životě, místy však poněkud zabíhajících ke komunální satiře. I zde byl kladen důraz na technickou stránku představení v hereckém pojednání, na správné chování na jevišti a na kvalitu výsledku. Možná i na úkor rozvernějšího a svobodnějšího jednání herců. Ale to není výtka, jen spíše vyjádření mého pocitu. Ale i zde mělo všechno jistý řád a míru. Autorem předlohy byl i její režisér P. Hladík. Obecenstvo se dobře bavilo.

Základní soubor - Divadelní studio Imprese - předvedl opět v úpravě a režii P. Hladíka hříčku podle povídky Fr. Nepila - O Vamberovi, Kulichovi a Cvachovi. Tři sedláky chce kníže připravit prostřednictvím správce o jejich pole, které hodlá využít pro svoji potřebu. Pokud sedláci drží při sobě, pak kníže nemá nárok. Sedláci se v jednotě posilují neustálým schůzováním, vymýšlením a ustavováním různých komisí a hierarchií, předsedů a funkcí v jejich spolku, až se do věci zamotají tak, že nepostřehnou, že je správce rozkmotří různě vysokými finančními nabídkami za stejně velká pole. Aktovka má ráz grotesky. Nepilův humor /předlohu neznám/ je tu zřejmě posunut dál k jisté karikatuře osob, ale i situací, kterým by asi slušela ještě větší svižnost, větší tempo i větší vnitřní věrohodnější vzrušivost. Inscenace zdůrazňuje absurditu rozrůstající se byrokracie a vychází z jednání tří sedláků, knížete a správce a těží z humoru jednotlivých situací, které někde nemají stejnou váhu a tím nepodporují jednotu celé hříčky. Diváci se samozřejmě dobře baví, neboť herecké výkony herců na jevišti jim dobře humorno zprostředkovávají.

Poslední ze čtyř aktovek byla Poslední zkouška Pavla Hladíka, opět v jeho režii, v provedení seniorského souboru. Asi 20 minutová hříčka jedná o třech zestárlých hvězdách divadelního nebe, které stojí v předsálí televizního studia a čekají na svůj výstup. každá z postav řeší čekání po svém. Pepa, vykreslený v připomínkách obou žen jako bývalý svůdce, se později blamuje pohlednicemi, které si jménem svých bývalých lásek nyní posílá sám, aby udělal na okolí dojem. Bobina vzpomíná s jistou sebejistotou a Líba naopak podléhá pochybnostem o svých současných schopnostech a chystá se odejít, neboť si naprosto nevěří. Bobina jí dodává odvahy. Dialog mezi nimi je pak zdrojem napětí a očekávání. Po Pepově ztrapnění a překonání Lídina pláče se dostávají na řadu. Opona se na okamžik zatáhne a po jejím rozevření vidíme všechny tři postavy v kostýmech šašků zpívat úvodní část kabaretiérské písně. Tím hra končí. Úvod písně je, nebo má být, pointou celého příběhu. Jenže ve vztahu k předešlému rozehrání tématu je pointou poněkud neurčitou. Neříká nic o tom, jestli jsou i nadále všichni dobří, nebo jestli obecenstvo zklamou. Jestli jsou ještě dobří, či již patří do starého železa. Je to tedy o osudu zestárlých herců a jejich reakci na minulou slávu a odpověď na to, zda je ještě někdo potřebuje. Neustálé téma všech starších. Hrají tedy i naši herci tak trochu o sobě, neboť svým způsobem řeší tento problém i ten postarší ochotník, který jednou musí svého koníčka opustit a odchází tím více tíživě, čím více divadlo miloval. A pochybnosti v něm hlodají. Odešel brzy nebo dlouho. - Hra nostalgicky úsměvná a ve svém závěru smutná, nebo optimistická? To bude muset režisér a možná i autor vyřešit. Stačí opravdu jen málo. Herecké výkony všech protagonistů jsou skutečně dobré. Čili odpověď na vklad do osobního příběhu herců je velice optimistická. A konečně seniorské divadlo tuto příležitost poskytuje a podporuje. Nehraje se z nudy, ale z potřeby, na ověření svých sil a kvalit. Odpověď je tedy jasná. Stejně jako u dětského souboru, kde úkol a cíl byl zadán ve vztahu k osobním možnostem je tomu tak i zde. Zdá se mi, že zde bylo dosaženo jednoty věku, zkušeností i předlohy. V tom, alespoň podle mého mínění, má tato inscenace svůj smysl.

Touto čtvrtou aktovkou byl večer zakončen. Pro nás i poznáním, jaké množství schopných a ochotných herců tu je, ale i způsobu, jak je holičtí nacházejí a pěstují. - Všechny čtyři aktovky byly hrány na simultánní, téměř prázdné scéně. Opatřené jen asi dvěma zakrytými praktikáby a nejnutnějšími rekvizitami, které hrály. Stůl, židle, křeslo a jednou, myslím, i dveře. Jeviště tedy bylo maximálně uvolněno pro hereckou práci. herci se neměli za co schovávat. Vše bylo jen na nich. Myslím, že to byl dobrý večer. Obecenstvo odcházelo spokojené a usměvavé.

Jan Merta

viděli jsme

ŽEBRÁCKÁ OPERA

" Já jim to udělám! Ale já jim ukážu!" pravil profesor Císař , když dostal objednávku na recenzi k Žebrácké opeře v pátek před pondělní uzávěrkou. "Jak ten poslanec Krejsa, který slíbil, že svými šestisty pozměňovacími návrhy zablokuje parlament." Řekla bych, že výsledek rychleného pokusu je jen pouhou desetinou všeho, co jesličkovský pokus pro profesorův tvořivý mozek znamenal. (Dovedte psa na stopu, která mu voní!) A berte řádky následující jako impuls lehce vzdělávací, i když podobným tendencím doba současná ani v amatérském divadle příliš nepřeje. (Kdeže jsou doby, kdy v dostatečném prostoru bylo možno o výsledcích inscenačních za obapolného zájmu a přínosu v čase omezeném jen mírně ranními hodinami uvažovat!) takže - Žebrácká opera - uvažování první. Další, třeba někdy příště. Kde!

mc

Představení "O" Žebrácké opeře

Jsou - myslím - dva klíče, které vedou k porozumění záměrům a principům inscenace, jež měla v jesličkách premiéru 21. února 1997. První je - vymyšlená a napsaná , či lépe dopsaná - postava Entertainera. Zejména ovšem to, jak je na jevišti předvedena. Rudolf Faltejsek má šaškovský "strakatý" šat, jenž důrazně odkazuje k prazákladním divadelním tradicím, z nichž nejmladší je nepochybně komedie dell'arte. Neboli: smysl této postavy je v tom ukázat divákovi, že všechno co je na jevišti je třeba vnímat a reflektovat jako hru, jako umělou skutečnost, jako "osvobozené" divadlo. A když k tomu šaškovskému šatu ještě přidáte to jméno Entertainer, což se dá přeložit jako konferenciér, komik nebo také "bavič", pak máte ještě další smysl: To co uvidíte a uslyšíte bude - nebo má být - lehkonohé, zábavné, zajímavé svým půvabem, šarmem, elegancí, vtipem - a případně také kritickým bodnutím, satirickou a ironickou notou a neomalenou prostořekostí, jak už to je v tradici šašků a bavičů. Kromě toho ten Entertainer má také právo všechno vědět, všechno znát a informovat o tom ctěné publikum, ba ještě více; dát mu přímo z očí do očí - to si prosím pamatujte, k tomu se ještě vrátíme - na jevo, jak to nebo ono chápat.

Což se nejzřetelněji potvrdí v závěru, kdy Faltejskův "bavič" vypoví publiku jak to bylo s trojím zpracováním Žebrácké opery, jak s ní nakládali pánové Gay, Brecht a Havel a vlastně už neuzavře příběh postav - především Macheathe - ale spíše historii onoho díla, které se v královehradeckých Jesličkách znovu v nové, další verzi objevilo L.P. 1997; v době "poznání" ve věku Vodnáře. prosím, to není vtip, bonmot - ale myslím to zcela vážně. Soudím totiž, že tuto hru "o" Žebrácké opeře prostě z duchovního klimatu konce tisíciletí nelze vymknout. I kdyby stokrát, tisíckrát myšlenka na to takto se potkat a utkat s tím dílem, jehož sláva trvá už skoro tři sta let vznikla třeba před mnoha lety. Program uvádí na první straně jako "hlavního" autora toho prvního - Johna Gaye, Angličana žijícího v letech 1685 - 1732, jehož "The Beggar's Opera" měla premiéru v roce 1728 - ale na zadní straně najdete přiznány další autory: Bertolda Brechta a jeho "Die Dreigroschenoper" a Václava Havla. A je tu ještě řečeno, že je použito textů Williama Wordswortha, což jak víme byl příslušník tak zvané "Jezerní školy" (Lake School), skupiny anglických romantických básníků z přelomu 18. a 19. století. Ten nás však tolik v tomto okamžiku nezajímá; důležitější je ta "montáž", již připravil Alexandr Gregar z tří verzí a jež je přímo v postmoderní citaci". Text už prostě nepoukazuje jenom z nějaké skutečnosti, ale také přiznaně ke svým "uměleckým" pramenům, ke kontextu, jenž vzniká tím, že umělecké dílo vzniklo na základě řady inspirací a podnětů existujících a fungujících právě a jenom v oblasti umění. V těchto souvislostech by nás mohl nyní zajímat Wordswoth, jenž spolu s Coleridgem vydal Lyrické balady a předmluva k jejich druhému vydání se stala literárním manifestem "jezerní školy". Nejde však o něj; jde spíše o baladu jako báseň, která bývá také charakterizována jako "tragédie vypravovaná ve formě písně", spojující všechny tři druhy básnické - epiku, lyriku i drama - v jedné formě a jejíž děj je veden ústně, zkratkovitě a v nejdramatičtějších místech přechází v dialog. Což - domnívám se - také cosi vypovídá o pramenech, jež Gregar "cituje".

Teorie Literatury ovšem upozorňuje také na to, že balada byla původně píseň a dala zřejmě i proto název žánru v anglickém divadle velmi oblíbenému, jenž se jmenoval "ballad opera" a začíná právě Žebráckou operou. Oxfordský divadelní slovník doslova praví, že Žebrácká opera byla "zcela novým příspěvkem hudebnímu divadlu" žánrem, jenž v populární rovině často aktuálního charakteru spojoval mluvený dialog a velký počet písniček (hudebních čísel) napsaných v dobových oblíbených melodiích. Pro Gaye takovou muziku napsal John Christophr Pepusch, pro Gregara Josef Zámečník, jenž ji také spolu s dalšími na jevišti

hraje. A napsal ji přesně v duchu žánru, o němž je řeč; s inspiracemi ze všech druhů a podob současné "populární hudební" scény, v několika případech s náběhem na "hit". A napsal těch písní také - opět v duchu žánru - hodně. Řečeno se slovníkem Oxfordského průvodce po divadle: je to příspěvek hudebnímu divadlu. A ne špatný; naopak.

Gregarovi jako autoru scénáře a režiséru - tedy tvůrci koncepce literární i jevištní - se to znamenitě hodí. Získává tak jakousi "volnou formu", s níž se dá báječně pracovat v onom "postmoderním" duchu. Jestliže jsem až doposud ukazoval s čím vším inscenace počítá, odkud Gregar "cituje", nečinil jsem tak náhodou. Neboť tahle inscenace - Gregar v dramaturgické spolupráci s Vladimírem Zajícem - je poučená. Ví toho o Žebrácké opeře hodně a suverénně si pohrává s jejími motivy a tématy.

Až na jednu motivickou linii a její téma . Tu, která je v názvu Gayova i Havlova textu: na žebráctví (beggar=žebrák). Podnikání páně Peachumovo v organizování žebráků města Londýna spolu s plejádou příslušníků tohoto "stavu" a všech situací, jež s nimi v textu jsou spojeny , zmizelo. Zůstal jen "otec" Peachum, jenž rozhořčen svatbou své dcery Polly pronásleduje Macheathe. Této podobě Žebrácké opery by spíše slušel název Brechtův, jenž se do češtiny překládá jako Šestáková opera a jenž kromě onoho odkazu k "chudobě a bídě" zároveň napovídá cosi o "pokleslé" podobě ballad opery. Ballad opera se totiž na jakémsi pomyslném žebříčku druhů, poddruhů a žánrů divadla pohybuje kdesi tam, kde nefungují už privilegované čisté druhy jako činohra, balet či opera. naopak, ballad opera je vlastně druhem nečistým, barbarským, primitivním - zato však ryze divadelním protože syntetickým. I tohle asi lákalo tvůrce "jesličkovské" inscenace: nabídnout pohled na motivy a témata Žebrácké opery v tomto tvaru, jenž je v ní obsažen (dokonce jej založil) a jenž dnes má zelenou, protože odtamtud také svým způsobem vyrostl dnes tak oblíbený muzikál. Koneckonců: název této inscenace Macheath K. Superstar rovněž - jak zřejmo - "cituje". A poměrně důrazně upozorňuje odkud je celý systém a celá struktura inscenace držena pohromadě: přes postavu toho gaunera velkého formátu, miláčka žen. Jeho osudy jsou sponou, která provádí diváka přes všechny hudební čísla a přes všechny dialogem provedené situace. Na ně se napojují motivy a témata "žebráckých oper". A snad i proto se tam nemůže vejít Peachum se svým obchodem se žebráním, neboť v tom okamžiku se stává "protihráčem", jenž je stejně silný jako Macheath. Hvězda hlavního protagonisty by trochu pohasla.

Jsme vlastně zpátky u Faltejskova Entertainera. neboť všechno je tu svým způsobem především využíváno k tomu, aby prezentovalo divadlo. Abychom se divadlem bavili - a možná si cosi i uvědomovali. Třeba i to, že sláva a popularita Žebrácké opery stála a stojí také na tom, že její téma základní je téma prolnutí spravedlnosti a zločinu. U Gaye a Brechta se tak děje díky penězům, které vládnou vším a každým, u Havla je to mravní degenerace pospolitosti kde každý fízluje každého. Gregar tohle téma samozřejmě musí nabídnout. Ale netraktuje je jako téma základní. Jenom předvádí, že předešlé verze měly tohle téma jako základní - a že tedy je třeba o něm vědět a respektovat je. Odtud odněkud Entertainer potom na konec shrnuje způsob jak a kým byla Žebrácká opera napsána a provedena. Zvlášť ostře to v tomto smyslu "dostane" Brecht jako autor, jež onoho základního tématu zneužil ve prospěch svého komunistického přesvědčení. Psal-li jsem o poučenosti, pak v tomto případě musím říci, že tomu tak docela není. Neboť text zahrál na strunu, jež se sice nabízela jako výrazně aktuální, ale není tak docela správná. Nebudu se do této tematiky pouštět, jen podotknu, že Brecht roku 1928 kdy měla jeho Šestáková opera premiéru teprve dospíval ke svému "marxistickému" pojetí divadla a dokonce se proto trochu divadelní verzi později kál: V románovém zpracování oslaboval dráždivý a exotický ráz Opery a posiloval vydatně kritický společenský tón. Ale to jen na okraj, pořád jde o podstatu, o využití všech možností jak inscenaci udělat jako představení, jenž na místě prvém komunikuje "O" Žebrácké opeře. Už jsem psal o některých složkách, jež tomu slouží. Mohu už jen dodat, že složka hudební svou stylovou a žánrovou různorodostí je nejen věrná původnímu modelu ballad opery, ale také činí přesně to, co činila hudba Weillova v Brechtově přepracování: demonstruje nejrůznější pohledy - chcete-li i protikladné - na nejrůznější motivy a témata. Je to - jako ve správné ballad opeře - jakoby hudba "z druhé ruky", ale zároveň je to hudba zcela originální svým divadelním, jevištním gestem. Tohle hudební "gesto" má pak dvojí vizuální podobu. jednak "sborových" pěvecko-tanečních čísel a jednak sólových písní, kdy mužský "sbor" vpravo a ženský "sborů vlevo v pozadí scény svými pohybovými "evolucemi" a zpěvem často sólisty doprovází. Ještě nikdy jsem v jesličkách neviděl - a to píšu velmi rád - tak ukázněná, propracovaná a přesná "kolektivní či davová" vystoupení. A to vše pohybuje na zvláštní hranici: mezi "samostatným číslem" - něco na způsob revue, které komunikuje přímo s divákem a mezi snahou alespoň letmo podpořit či dokonce výrazně vytvořit situaci. Někdy je ona "pohybová evoluce" vskutku jen - stejně jako hudební gesto a text - především a hlavně jen

a pouze přímým oslovením diváka; podívanou počínaje a hudebním a slovním atakem písničky konče. Jindy je to však pokus říci něco o postavě a situaci, v níž se právě nachází.

A tak vzniká vedle sebe i jaksi "odděleně" primérní komunikace přímo s divákem a komunikace sekundérní, v nichž se divák dovídá nejprve o akcích a interakcích postav a teprve potom je jimi "osloven". V tomhle řádu se pohybuje celé představení. Jako by v jisté jeho části převažovala snaha a vůle nabídnout obecenstvu především výpověď "o" Žebrácké opeře, vytvořit jakýsi text-appeal, který se adresně obrací k divákovi a otevírá s ním pohovor na téma Žebrácká opera. V tomto duchu třeba režie využívá muzikantů, kteří hrají na scéně. ze tří z nich činí "herce", kteří předvádějí členy Macheathovy bandy. Jenže: hudebníci a zpěváci hrávali většinou v takových produkcích hudebníky a tanečníky, protože na jiné postavy nejsou disponováni. Gregar režisér to ví a tak postaví tuto skupinu pěkně do půlkruhu - skoro jako sbor - a každý z ní řekne pár vět, rovnou z očí do očí publiku. Tím se samozřejmě jedno téma žebrácké opery sdělí - ale zcela jinak než přes postavu v situaci. Což by jistě nebylo problémem, kdyby to platilo vždycky. Ale ono to tak není.

Na příklad: Antonín Fendrych hraje Čmajzla v základní linii velmi určitě a přesně - jako měkkýšovitého, ohebného, zženštilého (možná decentně homosexuálního) práskače, lumpa, který zradí každého. Monika Kováčová temperamentně a plasticky vytvoří představu dravé, vášnivé, agresivní a ženský lačné Polly jež si dokáže z této "vnitřní" podstaty hájit svá práva a stejně tak upřímně se poddávat svému citu. A pak je tu Katr Brown Josefa Tejkla. Někdy maličko ukřičený - ale jinak: trochu fotrovský, po domácku neupravený, s věčně vylézající košilí, dobrosrdečný, mírný až ustrašený - leč lačně chtivý peněz a proto rovněž schopný jakéhokoliv podrazu. Je to postava s tajemstvím - jaký vskutku je, co je jeho pravou tváří? A tajemství je vždycky znakem dobrého hereckého výkonu. Když k tomu připočtete ještě Tejklovu schopnost pohybem i zpěvem dotvářet situaci, tak před sebou máte něco zcela jiného než onu primární komunikaci, kterou provozují ve svém "půlkruhu" hrající muzikanti.

Což nevytýkám jim. To je totiž základní problém celé inscenace, které se v jevištním tvaru nerozhodla zcela určitě zda bude vyprávět "o" Žebrácké opeře nebo zda bude utvářet "iluzívní" tvar na motivy a témata nově seřazených, uspořádaných textů. Velice výrazným způsobem tato rozpolcenost poznamenala postavu Peachuma. Zbaven svého postavení "žebráckého bosse", přišel o velkou část jednání , jež by mohlo pomoci dotvářet charakteristiku i motivaci. Pravda, jeho stálá "práce" s počítačem má cosi vypovědět o jakémsi racionalizovaném "podnikání" se zločinem. Jenže to je vskutku jen velice obecný znak. A tak Peachum je vskutku přímo adresně obrácen k obecenstvu, aby mu sděloval jedno z témat Žebrácké opery. Michal Drtina jej také tak hraje - chladně, komentovaně, s odstupem, z pohledu zvenčí. Jako jistou funkci, která má působit na diváka bezprostřední komunikací, oznamovat mu nekomplikovaně, co tato postava reprezentuje. Když se k tomu pak přidá to, že Pavlu Peškovi jeho Macheath zatím také působí značné starosti jak a odkud ho hrát - na premiéře zřejmě o to větší, že byl zdravotně indisponován, proto bych nerad o této postavě psal podrobněji - tak ta rozpolcenost vytvoří vskutku jakousi dělící čáru celé inscenace.

Na jedné straně je chytrá, poučená, promyšlená úprava. která se pohybuje v řádu samostatného nového textu Žebrácké opery, jenž cílevědomě využívá všechny příležitosti, jež si z předcházejících verzí zvolila. Realizuje tyto možnosti jako jakousi "divadelní esej" o Žebrácké opeře - leč v barvité poloze divadelní podívané. A vedle toho chce zároveň - rozumím-li tomu dobře - stvořit příběh Macheathe, dát divákovi šanci, aby se nejenom díval na "uvažování" o Žebrácké opeře, ale aby také alespoň nějak spoluprožíval osudy velké hvězdy londýnského podsvětí. To co má v sobě předloha organicky propojeno, se nedaří ještě na jevišti. Ta dvojí komunikace se tu sráží, text-appeal chvílí poráží "iluzi" plnokrevného divadla - a chvíli je tomu naopak. Jistě - dalo by se to dělat i v tomto otevřeném a nekompromisním protikladu. jenže: potom by se nemohly na jevišti setkávat postavy, které jsou po každé z jiného kadlubu. V tom je ten problém - a bude-li se na inscenaci dále pracovat, pak se musí rozhodnout kam půjde ve směru herecké práce. Zda k Drtinovu komentování, odstupu, demonstraci funkce postavy nebo Tejklovu rasantnímu modelování reálného jednání v konkrétní situaci. Oba představitelé jsou tu zajisté zvoleni "zástupně", leč proto, že když se sejdou spolu na jevišti, je ta rozpolcenost nejpatrnější.

To ovšem nic nemění na tom , že celý ten projekt má svou váhu a že není na amatérském divadle tak často něco podobného k vidění. Už tím s jakou samozřejmostí využívá všech možností, jež dává "věk Vodnáře" k tomu, aby spojoval nejrůznější polohy - od onoho bystrého intelektuálního "eseje" "O" Žebrácké opeře k hudebně - divadelnímu show a odtud zase k téměř romantickému příběhu. Je to divadlo zábavné - ale je i pro diváka, jež chce jistou intelektuální potravu. Až se tohle všechno podaří scelit hereckou prací v přesný a srostlý jevištní tvar, pak se - předpokládám - bude moci mluvit o díle velmi zdařilém.

Jan Císař

DS **ZDOBNIČAN** VAMBERK

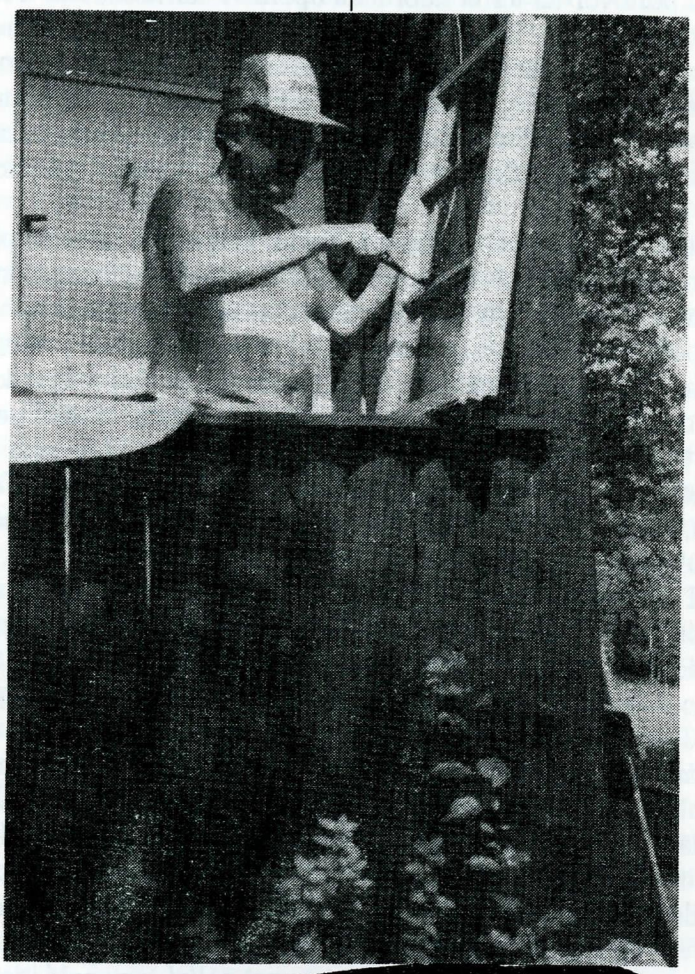
Vašek Podolský režíroval v DS Zdobničan ve Vamberku Šamberkovo Jedenácté přikázání. premiéra se uskutečnila 26. prosince 1996. Souboru se před plným sálem dobře hrálo a obecenstvo se bavilo. V současné době je již v přípravách Tylův Čert na zemi, tentokrát především pro dětské diváky. Aby to-ho ale nebylo málo, hostu-je Václav i se svou ženou Helenkou v Chocni, kde se oba herecky podílejí na inscenaci Ladovy pohádky Byl jednou jeden král. To je ale aktivita!

MC

MODRÝ KOCOUR´**97**

Středisko pro volný čas dětí a mládeže v Turnově uspořádalo již 2. SETKÁNÍ DIVADELNÍKŮ POJIZERSKÉ ŽUPY. Od pátku 24. ledna do soboty 25.ledna zde bylo sehráno jedenáct představení. Souborů se zúčastnilo devět a to Tyjátr Praha, Jiráskovo divadlo Česká Lípa, Divadelní studio Semily, Divadelní soubor Železný brod, Divadélko jesličky Hradec Králové, Turnovské divadelní studio, Rádobydivadlo Klapý, DS Vysoké nad Jizerou. Účast i v seminářích hojná a atmosféra skvělá.

MD

VII. TURNOVSKÝ **DRAHOKAM**

Turnov je pro letošní rok zatím jedničkou v konání přehlídek, protože čtrnáct dní po "Kocourovi" zde LS Na židli při TKS Turnov uspořádal sedmý ročník loutkářské přehlídky, která letos byla věnována 725. výročí založení města Turnova. K vidění bylo sedm pohádek, z toho v sobotu osmého února se hrály čtyři. Divadlo Z půdy Klášter Hradiště- O vojáku Martinovi, LS Ještěd Český Dub - Princeznu Solimánskou, Michal Drtina z Hradce Králové - Jak se Honza naučil bát, LS Čmukaři Turnov - Lárk Íčičok. V neděli tedy zbytek, což znamená tři, pokud jsem správně odčítal. LS Bodi Jaroměř - Lesní víla mandolína , LD Spojáček Liberec - O Kubovi, který špatně hlídal, LS Na židli Turnov - Krkonošské pohádky. Všichni účastníci si odvezli turnovský drahokam a úžasného kašpara s klapací hubou - díky a přístě ...

MD

BOUČKOVA JAROMĚŘ

Již patnáctá se konala v sobotu 22. února 1997 s tímto programem: Naivní divadlo Liberec - O princi malíčkovi, LS Na židli - Ševcovská pohádka, O perníkové chaloupce, LS Bodi Jaroměř - Lesní víla mandolína, LS Čmukaři Turnov - Pletené pohádky, LS Bodi Jaroměř - O statečné princezně, LS Radost Červený Kostelec - Dobrodružství Toma Sawyera.

Putovní cenu získala inscenace LS Bodi Jaroměř - Lesní víla mandolína.

MD

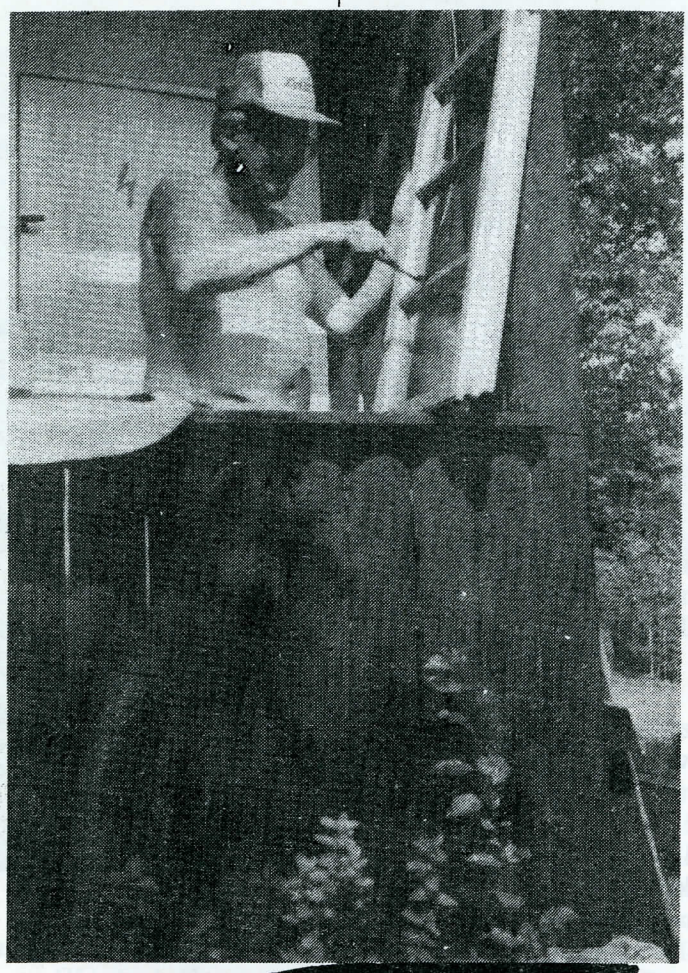
ZPRÁVA O ČINNOSTI **DIVADELNÍHO SPOLKU J.N. ŠTĚPÁNKA** V CHRUDIMI

Spolek jehož mateřskou scénou je chrudimské divadlo K. Pipicha, pokračuje již několik let s ustáleným souborem v pravidelném rytmu - ročně 2 premiéry, z toho jedno představení pro dospělé a jedna pohádka pro děti. Po letech režírování pana Bittla z Východočeského divadla v Pardubicích si v posledních letech předávají demokraticky "režisérské křesílko" členové spolku mezi sebou. Okusili ho již Andula Slavíková, Šůrka Novotná, Karel Bříza, Jan Slezák, Boris Škorpík. Soubor čítá 28 členů stálých, několik externích a několik potomků členů již dorůstajících divadelním prknům.

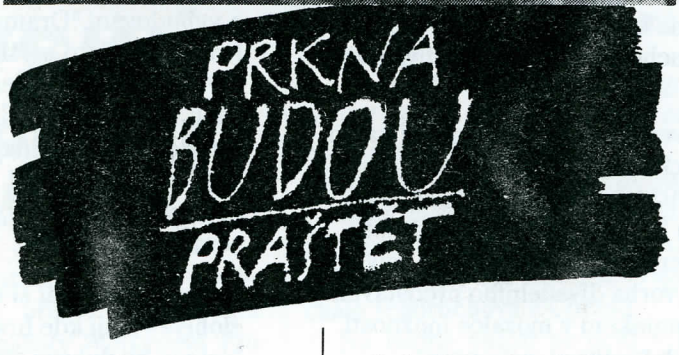
V loňském a předloňském roce hrál spolek na domácí i jiných scénách komedii Nevěsta předaná Kubovi a po-

hádku Kráska a zvíře. V současné době hraje spolek hru Oldřicha Daňka Dva na koni, jeden na oslu - o tom, že přes rozdíly několika století jsou lidé pořád stejní a pořád ještě vždy zbývá naděje.
Druhou hrou hranou v současnosti je pohádka Moudrá ševcová, jejíž několik představení shlédly děti všech mateřských a základních škol v Chrudimi a okolí.
Zatím spíše pro vlastní potřebu (jako dárek k padesátinám Venduly Tůmové) přichystali členové souboru vlastní úpravu Jiráskovy Lucerny. Do budoucna se uvidí, zda tento dvacetiminutový kus nebude rozšířen na celé představení.
Nového nechystáme nic, protože v nejbližších měsících započne přestavba chrudimského divadla a pak se uvidí...

Jan Slezák

FOTO/ MIRKA CÍSAŘOVÁ

DNY SLOVENSKÉ KULTURY

V Moravské Třebové proběhnou ve dnech

26.4 - 13.5. 1997

Dny slovenské kultury při nichž se i na prknech zapraští a to přímo při zahájení.

26.4.

bude hrát Štúdio S Bratislava s M.Lasicou a J.Satinským.
Další představení pak

27.4.

- Dom na kopci s V. Strniskovou

2.5.

koncert Richarda Müllera

3.5.

Bánovské pokútne divadlo - Zátišie s matkou...

18.-19.5.

Festival bude mít i své dozvuky při vystoupení předního slovenského mima V.Kulíška.
Na celý festival vás srdečně zvou pořadatelé
- Kulturní služby města Moravská třebová
a Institut slovenské kultury v Praze.

KD

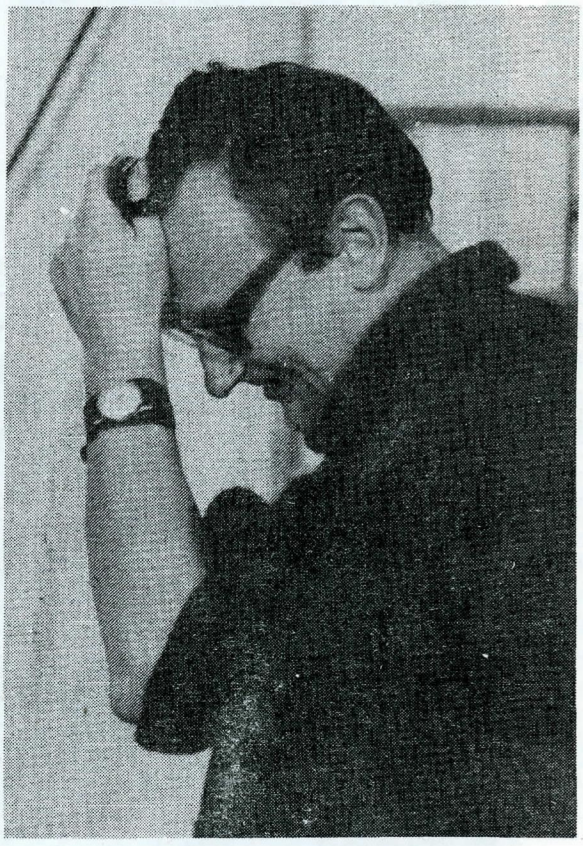
2. REGIONÁLNÍ PŘEHLÍDKA VENKOVSKÝCH DIVADELNÍCH SOUBORŮ V LUŽI

Uskuteční se ve dnech 1. - 10. května 1997. Pořádá ji Divadelní kroužek "Jaroslav" s referátem kultury Okresního úřadu v Chrudimi a Impulsem, střediskem amatérské kultury v hradci králové. Zájemci o zařazení do přehlídky, hlaste se přímo v Luži. Oznamte autora předlohy, název hry, režiséra, diváckou adresu, délku představení, přípravy a likvidace, počet účinkujících, popřípadě další požadavky technického rá-zu do prvních aprílových dnů. Pořadatelé zajistí odbornou porotu a rozborový seminář na požádání souboru, občerstvení a uhradí dopravu.
Pořadatelé si vyhražují právo výběru inscenací s ohledem na dramaturgii a časový limit. Kontaktní adresa:
Divadelní kroužek "Jaroslav"
Aleš Němeček
Žižkova 201
53854 Luže
telefon 0455/991186

AŠ

DIVADELNÍ ŠKOLA HROU

"... Zlobivé děti v noci nikdy nespí. Naopak. Zlobivé děti si v noci hrají. Večer počkají, až tátové a mámy usnou, obléknou si župánky a utíkají na náměstí, kde na ně čekají jiné zlobivé děti, se kterými si pak v noci hrají..."

Také ve Svitavách se schází zlobivé děti. Nevěříte? Neschází se sice v noci a na náměstí, zato však ve dne ve třídě dramatické školičky v prostorách kina Vesmír a nejsou to ani tak zlobivé, jako spíš tvořivé a hravé.
Přichází do školičky jednou týdně, aby si tu spolu hrály,malovaly, zpívaly, tancovaly, recitovaly a vymýšlely divadlo. Které divadlo?

Třeba právě to o zlobivých dětech, které připravily v loňském školním roce a hrály je pro všechny svitavské základní a mateřské školy. A nejen pro ně děti dramatické školičky se představily také na krajské přehlídce dětských divadelních a recitačních souborů v Ústí nad Orlicí, na krajské loutkářské přehlídce v Hradci Králové nebo na celonárodní divadelní dílně v Brně.

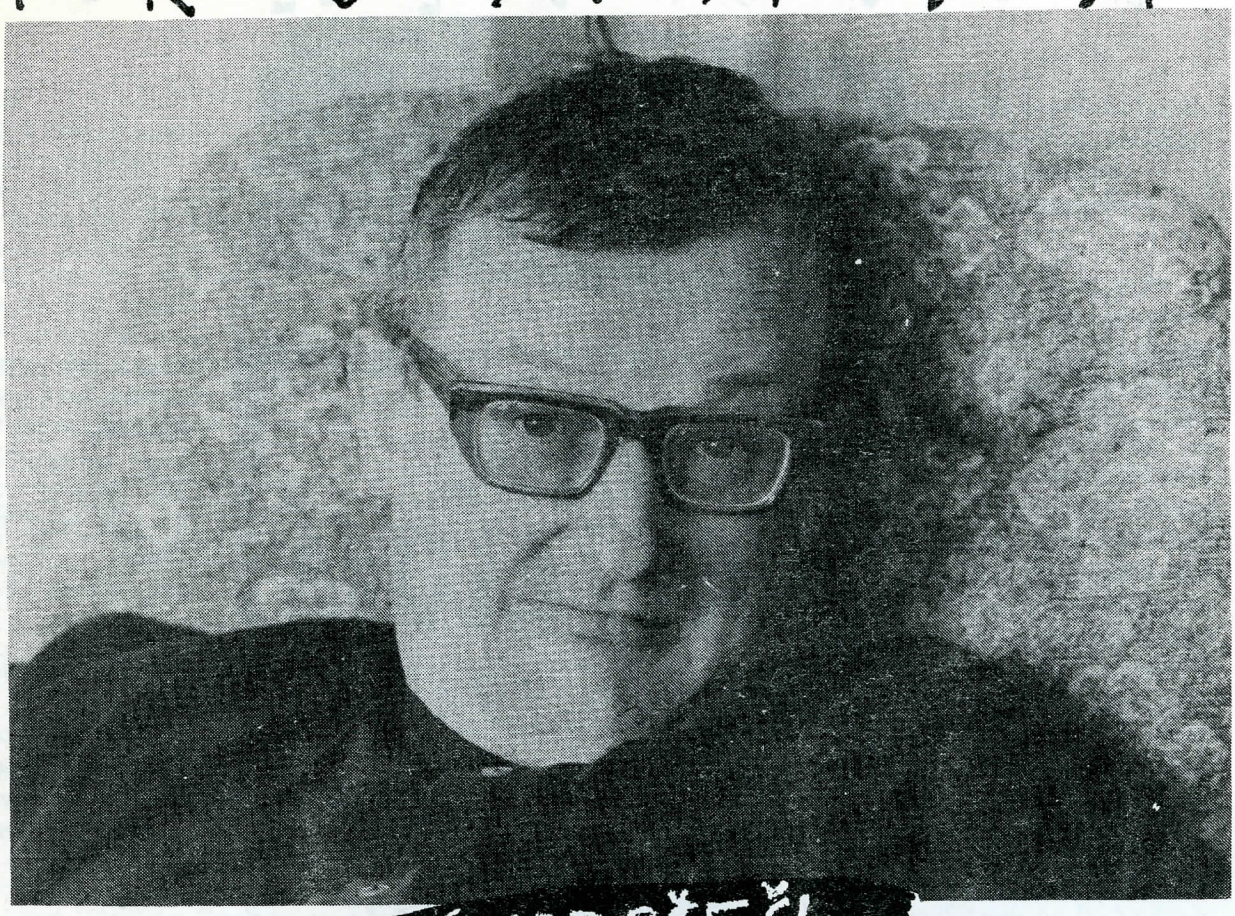
Divadelní představení však nejsou jedinou náplní školičky. Dramatická školička byla ve Svitavách založena v roce 1992 jako alternativní zájmová škola, jejímž cílem je výchova dětí k tvořivosti prostřednictvím her, dramatu, malování, zpívání a dalších činností. Tvorba divadelního představení je tedy jen jedním kamínkem v mozaice možností, jak rozvíjet v dětech tvořivost, schopnost komunikace a sebeuplatnění.

Ve školičce se schází děti ve věku 6 - 18 let a pracují v různých věkových třídách. Během čtyřletého trvání prošlo školičkou na 100 dětí a středoškoláků. Ti působí ve školičce jako instruktoři pro mladší děti, jiní pracují v samostatných třídách a připravují svá vystoupení, jiní se schází jen příležitostně při seminářích dramatické výchovy, divadelních dílnách a soutěžích v uměleckém přednesu mládeže.
Všichni společně pak jezdí na výlety, divadelní soustředění nebo letní divadelní tábory. Dvakrát za sebou byly děti na letním táboře na hradě Svojanově. Akcí a nápadů je nespočítaně, v současné době rozšiřuje školička svoji činnost o ozdravný program pro děti 2. MŠ, otevírá nové přípravné třídy, do budoucna by chtěla školička rozšířit svoji činnost o nabídku vzdělávacích programů pro učitele mateřských, základních a středních škol, o nabídku programů pro středoškoláky a děti sociálně a zdravotně handicapované.

To vše je vázáno kapacitou školičky a časovými možnostmi. Do budoucna proto uvažujeme o rozšíření prostor a vybudování "Drama centra" ve Svitavách. Prvním krůčkem k této myšlence je vybudování malého divadelního sálu, který v současné době ve Svitavách velmi chybí. Jeho zřízením by se získal prostor, kde by se mohla konat pravidelná divadelní představení pro děti, klubové pořady, lekce dramatické výchovy, divadelní dílny, přehlídky, semináře a soutěže.

Držme si pěsti, ať si svitavské děti - zlobivé i méně zlobivé - mají kde hrát, kde se učit a kde se scházet. Nebylo by dobrou vizitkou města, kdyby dětem nakonec zůstalo jen to noční náměstí...

Jana Mandlová, dramatická školička při Středisku kulturních služeb ve Svitavách

VÝCHODOČEŠI NA NÁRODNÍCH PŘEHLÍDKÁCH

MORAVSKÝ FESTIVAL POEZIE VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

14. - 16. listopadu 1996 vstoupil MFP do svého 32. ročníku. Byť Moravský, přesto mezinárodní. Organizátoři zvou vítěze a finalisty Wolkerova Prostějova a Hviezdoslavova Kubína - a ti zde "měří síly ". Ty uvozovky jsou na místě, neboť se zde striktně měří čas a při překročení hrozí diskvalifikace, jakož i tahají se čísla okamžitě po výkonu, jako při krasobruslení. Pravda, na tento glaciální relikt se zvyká těžko, ale tato libůstka hostitelů je bohatě vyvážena oblakem česko-moravsko-slovenské zamilovanosti, v oblasti múz pikantní. Zde se nehašteří o Bojnické oltáře a necinká měšci, všichni se vyhladověle objímají a upřímně slzí radostí nad setkáním.

Soutěžilo se ve dvou kategoriích / do 19 let a nad 20 let /. Prezentovalo se celkem 39 recitátorů, z toho 16 slovenských.
Východní Čechy reprezentovaly královéhradecké Jesličky / Michal Klokočník, Monika Kováčová, Jitka Nerudová, Karolína Rottová, Zdeněk Tesař, Dominika Špalková a Zdeněk Vrága / a samotářka Michala Jendruchová z Chrasti.

Na listině vítězů se ocitl v 1. kategorii Zdeněk Tesař /3. místo/ a Monika Kováčová /5. místo/. Vavříny v 1. kategorii odvezla rozkošná Katarína Ďaďovská ze Staré Lubovni, ve 2. kategorii David Kroča z Velehradu.

Pekne bolo vo Valmezu. Jediným stínem bylo kupodivu vystoupení profesionála Luďka Munzara. Egocentrické a neurotizující vylévání všelikých vaniček, i do prof. Císaře se nám navezl. A to neměl. Sklidil rozpaky.

Josef Tejkl

NESTOŘI & KANDRDASOVÉ

NAĎA DOLEŽALOVÁ

* 16. 5. 1927

Režisérka divadelního souboru Vrchlický v Jaroměři.

Milá Naďo, blíží se tvé vskutku neuvěřitelné životní jubileum a ještě neuvěřitelněji zní tvoje tvrzení, že letos končíš s divadelní režii. To rozhodnutí se příliš nesrovnává s tím, jak známe tvůj činorodý, divadlem prodchnutý život dosud. Jak to všechno začalo? Kdo ti divadlo objevil?

Snad každé curriculum vitae začíná ..." už od dětských let." Nebudu jiná. Narodila jsem se před 70. lety v nedalekém Dvoře Králové v rodině kantorské, zatížené divadlem. Otec byl pro ochotníky něčím jako Jindřich Vodák pro Pražáky. Obávaným divadelním kritikem. Jeho veliká knihovna obsahovala od kritik Jana Nerudy vše, co bylo v té době k dosažení. Smažíkovo Ochotnické divadelnictví, Jevištní řeč paní Rektorisové, Cimlerův Ochotnický režisér a herec - kde bych všechny ty knihy pamatovala. Také tam ovšem bylo mnoho knih básní, ze kterých mi - jak jsem rozum brala - pečlivě vybíral k učení. A tak se stalo, že jsem v 1. třídě obecné školy stála prvně na královédvorských " prknech ", recitovala k 28. říjnu Hold vlajce a prvně poznala omamné kouzlo potlesku. A byla jsem ztracená. Dvůr měl dobrý a čilý divadelní spolek Hanka, zajížděly tam mnoho slavných herců a společností /nejznám. Secova a Burdova/ a bylo pro mne největším trestem, když jsem nesměla jít na představení. Tehdy ještě děti v doprovodu rodičů na večerní představení mohly. Pak přišla válka. V prosinci r. 1942, to mi bylo 15 let, jsem naposled vystoupila ve Dvoře jako tanečnice v Prodané nevěstě pod vedením Lídy Merlínové. Pak jsem, ještě za války, nastoupila do školy v Brně a po maturitě do Prahy. V roce 1950 jsem se přestěhovala do Jaroměře a již v roce 51 jsem hrála se souborem "Máj " ve hře Jar. Janovského Hledač světla. V roce 52 to byl Molierův Chudák manžel a v roce 53 opět Molier. Škola žen, ve které jsem byla partnerkou známému filmovému a divadelnímu herci Bedřichu Vrbskému. Po tomto představení jsem nastoupila do zaměstnání v Olomouci, kde jsem se seznámila a i trochu spolupracovala s herci tamního profes. divadla, jako byl pan Josef Bek, Zdeněk Dřevojánek, Slávka Budínová a další.

Vím, že na Olomouc ráda vzpomínáš, a věřím, že právě ona prohloubila Tvou všeobecnou zodpovědnost k veškeré činnosti s divadlem související. Pak už přišla znovu Jaroměř?

V roce 54 se mi narodil syn Pavel a byla jsem nucena, z důvodů bytových, vrátit se do Jaroměře. Už v roce 57 hrála jsem v Dietlově hře Nepokojné hody svaté Kateřiny, v roce 58 v Deníku Anny Frankové, v roce 58 v Trojanech, rok 59 byl Kremelský orloj a v roce 1962 dokonce 2x v C.K. Polní maršálek a Ženy na Niskavuori. Léta běžela, syn rostl a já začala " šilhat " po režii. A právě v roce 1962-64 otevřelo krajské osvětové středisko v Hradci Králové dvouleté divadelní studio obory scénografie, herectví a režie. Vedení - tehdy ZK div. souboru Vrchlický vyslalo V. Kellera na scénografii a mne na režii. V srpnu 64 jsem dostala Osvědčení o absolvování s výborným prospěchem. Mimo znalostí teoretických jsme měli možnost seznámit se i pracovat s herci hradeckého divadla, panem St. Zindulkou, Ant. Brtounem, paní Janovskou a režiséry panem Nebeským a pro mě hlavně s Milanem Páskem. Už během školy uvedla jsem v r. 63 hru Kláry Fehérové Ty a já s hostem panem O. Budínem, členem MDP. A už to začalo:

rok
64 Scheinpflugová - Diamantové srdce
65 Charleyova teta-host St. Zindulka, člen DVÚ H.K.
66 Fr. Šrámek: Léto - host J. Kettner, člen DVÚ H.K.
66 Jar. Žák: Študáci a kantoři
67 N.Manzari: Naše drahé děti
68 Fr. Langer: Velbloud uchem jehly - host A.Brtoun, DVÚ H.K.
70 Robert Anderson: Čaj a sympatie
71 jsem si naposled zahrála Jak se stal Rumcajs loupežníkem
73 Jar. Dvořáček: Vzpoura na Ovocném trhu / podle Němcových Soudniček /
74 Mar. Bajdžijev: Duel - host Petr Křiváček, DVÚ H.K.
76 Fr. Bohdal: Zakutálená jablka - host Moj.Heger, DBM Brno
78 J.K.Tyl: Strakonický dudák - host Zd. Junák, Brno
80 J.Kákošová: Sto hodin do zatmění
81 W.Kohlhaase: Ryba ve čtyřech
82 Vlad. Vančura: Josefina - v březnu 83 hrána na festivalu v Náchodě a v květnu 83 ve Dvoře Král.
85 Miroslav Sovják: Nevděčník - host Karel Mišurec, DBM Brno
87 Fr. Černý: Destilátoři
90 Jiří Hubač: Generálka jeho veličenstva
91 G.B.Shaw: Pygmalion
93 J.N.Nestroy: Dohazovačka
94 Herb Gardner: Sbohem, lidi - host St. Zindulka, MDP Praha
94 Jar. Vrchlický: Noc na Karlštejně - host V. Legner, div. F.X.Šaldy Liberec
95 W.Shakespeare: Zkrocení zlé ženy - host V. Legner, div. F.X.Šaldy Liberec
97s uzavírám svoji režisérskou činnost hrou Neila Simona: Dámská jízda

Nevím, zda jsem uvedla všechno, nevedu si zrovna pečlivě záznamy. Někdy mi bývalo vytýkáno, že často používám ve svých inscenacích hosty. Ano, je to pravda. Myslím, že se má ochotnický herec i režisér stále někde učit a spolupráce s " profíkem " je tou nejlepší školou.

Mnohokrát jsi dokázala, že tento Tebou uplatňovaný systém je přínosný jak pro soubor, tak i pro inscenaci. Tvůj podíl na jeho funkčnosti je však nemalý a neodmyslitelný.

Jestli se mi podařilo dosáhnout aspoň někdy slušné úrovně mnou uvedených představení, vděčím za to především svému vzoru a snad mohu říci i příteli panu docentu Milanu Páskovi, který mi umožnil navštěvovat jeho zkoušky už v Hradci Králové. Po jeho odchodu do funkce ředitele Divadla bratří Mrštíků v Brně dojížděla jsem na jeho premiéry, na kterých je už vidět dílo výsledné, ale opět hlavně na zkoušky, na kterých mě dovedl pěkně " prohánět ". Nikdy nezapomenu na jeho věčná PROČ, kterými nutil všechny kolem sebe divadelně myslet. A mám-li při uvádění svých premiér důkladnou trému, je to tím, že cítím, jak se na svoji žačku dívá z hereckého nebe se zdviženým prstem.

Pokud vím, dala ses nyní sama oficiálně na pedagogickou dráhu.

Ve školním roce 1996 - 7 učím děti v dramatickém kroužku ZUŠ. Vzala jsem to přes své značné vytížení hlavně proto, že jsem toužila nalézt a spoluvychovávat nějaký mladý talent pro náš DS Vrchlický. Bohužel, i tam dochází jen 6 dětí. V našem současném tržním hospodářství dávají rodiče přednost výuce jazyků a práci na počítači. Střední generace buduje existenci a finanční zajištění rodiny a staří odcházejí nebo umírají. A to je i jeden z důvodů proč končím. Těm " středňákům " se ale nesmím divit. Když můj syn projevil zájem studovat na vysoké škole režii, měla jsem upřímnou radost. Třetí generace rodu bude konečně profesionálem. Na školu se po vojně dostal a po pěti letech promoval na JAMU v Brně jako žák profesora Nebeského. Nastoupil na oblast nejprve do Uher. Hradiště, pak do Zlína a odtamtud zpět do Brna. Přes to, že ač mladý dosahoval dobrých výsledků, podlehl lákadlu soukromého podnikání a vlivu své vlastní rodiny a to jablko, které nepadlo daleko od stromu se k mé nelibosti zakoulelo.

No, nezakoulelo se zas tak daleko a čest Ti Pavel dělá i ve své nové profesi. Chceš někomu něco vzkázat, z něčeho se závěrem vyznat?

Chci poděkovat všem svým herečkám a hercům za obětavost a lásku k českému divadlu, za trpělivost, kterou museli mnohdy se mnou mít, všemu těch. personálu, technikům, zvukařům, nápovědám, atd. atd. a přeji jim do budoucna hodně zdraví, klidu k práci a stále tak milé a shovívavé publikum, jaké má Jaroměř. Našim divákům děkuji za podporu a vlídnost s jakou sledovali moji práci od samých začátků, věřím, že se budeme ještě dlouho scházet ve vyprodaném hledišti a tleskat dobrým představením.

V to věřím i já a nejen v to. S napětím čekám, jakou další divadelní kapitolu svého života nám připravíš. Zatím dík, oslav ve zdraví své jubileum a věř i nadále v divadelní přátelství a v magickou přitažlivost divadla. My, co tě máme rádi, jsme Ti za mnohé vděčni.
Karla Dörrová

VE SLUŽBÁCH THÁLIE

VÝZVA REDAKCE

Do této rubriky redakce zařazuje pouze členy VSVD, o nichž vede evidenci dat nebo i nečleny o jejichž jubileu ví. Rádi bychom zde ovšem představili i ty u nichž nám tato data chybí. Rubrika není pro nikoho uzavřena! THÁLIE je jen jedna.

RUDOLF KAMÍNEK

* 5. 1. 1977

Kyšperk, Dvorana... Dnes už tyto pojmy něco říkají pouze pamětníkům. Z Kyšperku je Letohrad, z Dvorany, tedy "kyšperské Divadelní dvorany", tělocvična, jejíž někdejší ochotnickou minulost připomíná pouze portál zvýšeného jeviště. A tady právě někdy ve třicátých letech švarný, štíhlý a urostlý voják od jezdeckého dělostřelectva v červených kalhotách se zalíbil místní ochotnické společnosti a bác! Hned na prkna, která znamenají svět, hned do světa operety, která byla publikem milována, a která se stala i láskou novopečeného herce a zpěváka. "Poprvé, tedy vůbec poprvé, jsem hrál s kyšperskými ochotníky v Radůzi a Mahuleně, dokonce s Julií Charvátovou, která tenkrát u nás hostovala. Ale to ještě, jako pro mladého kluka bylo moje místo v davu. Samostatnou, "mluvenou" roli jsem dostal v jakési hře s názvem Maškarní příhoda. Ale pak se hrál Strakonický dudák, režisér si vzpomněl na moje červené jezdecké kalhoty, a dal mi kvůli tomu roli Šavličky. Tedy, když se člověk ohlédne - kyšperský (letohradský) Kolár dával tehdy až deset her do roka, každý měsíc nová hra. Já teď dávám dohromady Kolárovskou kroniku, spolek bude mít napřesrok 100 let a nevěřím svým očím! On si totiž spolek musel na výstavbu Dvorany vypůjčit a pak to vlastně výtěžkem z představení splácel! Ostatně dneska vedeme takovou bitvu o znovunavrácení Dvorany spolku Kolár, ne že bychom ji z tělocvičny chtěli předělávat na divadlo, to ne. Cvičilo by se tam dál, ale určitě by tam vzniklo naše místečko, zkušebna, něco

vlastního... Na tomhle jevišti jsem poznal i svou ženu Jarču, zpěvačku dobrou herečku, takže jsme spojili nejen svůj osud, ale i lásku k operetě. Těch jsem se narežíroval a nahrál nejvíc. Ale taky jsme spolu hráli Desdemonu a Othela. A divadlo vůbec? To mě při všech mých životních peripetiích, někdy dosti drsných, vždycky podrželo." Rudolf Kamínek, herec a režisér letohradského spolku Kolár, taky obětavý činovník, když bylo zapotřebí jezdit za soubory do porot, na poradu... Dnes čerstvý osmdesátník, kterému by tenhle věk nikdo nehledal. Nevědět o té "drobné" srdeční příhodě, která ho postihla v den narozenin (rozhovor vznikl v nemocnici), stále bych ho odhadoval na vojáka v červených jezdeckých kalhotách. "Můj děda byl poprvé v nemocnici, když v devadesáti dvou letech spadl ze švestky. Mě to potkalo o něco dřív, všem to nic nemění na tom, že musím ještě dodělat kroniku Kolára, připravit sté výročí spolku a dokončit i pověření kamarádů k navrácení naší Divadelní dvorany..." Pěkné mety pro novopečeného osmdesátníka, není-liž pravda? Takže brzké uzdravení, Rudolfe, a až všechna svá předsevzetí splníte, vyhýbejte se švestkám!

Saša Gregar

MIROSLAV KUČERA

* 4. 3. 1942

bytem: Pardubice stav: ženatý, tři synové, manželka Andulka povolání: byl jsi lecčím, pokud vím, vším jsi byl rád - v současné době - poslanec Parlamentu ČR za ČSSD aktivity v oblasti am. divadla: v minulosti nepřeberné, jak to bude při současném zaneprázdnění dál, není zatím jasné - čestný člen VSVD

Milý Mílo,
jaképak je to stáří, že! Přesto jsi toho stihl hodně. A to i "s" a "pro" amatéry. Pro zaznamenání alespoň částečná rekapitulace.

- do roku 1959 Broumov
- 1959 - 1963 studia DAMU - obor režie
- 1963 - 1967 - Ostrava - Divadlo Petra Bezruče + vojna
- 1967 - 1968 - Hradec Králové - Krajské kulturní středisko, metodik pro divadlo (ahoj kolego) současně externí spolupracovník (režisér, scenárista, moderátor, hlasatel) Českého rozhlasu Hradec Králové
- po roce 1968 - z kultury "odejít", především pro své hlasatelské aktivity v rozhlase v srpnu 1968 - zákaz profesionální činnosti v kultuře
- půl roku bez zaměstnání
- potom - nejprve na zkrácený, potom na dlouhá léta plný pedagogický úvazek v literárně-dramatickém oddělení LŠU Pardubice-Polabiny. Velká řada aktivit v oblasti amatérského divadla. Založení Studia uměleckého přednesu při LŠU a účast a ocenění v řadě na všech stupních přehlídek zájmové umělecké činnosti
- v činnosti neuvěřitelných 25 let - tedy čtvrtstoletí, práce v porotách, zejména uměleckého přednesu, ale i "velkého" divadla, příprava recitátorů i jejich vedoucích v seminářích, založení řady samostatných akcí opět zejména v oblasti uměleckého přednesu, práce v poradních sborech amatérského divadla ...
- od roku 1978 ještě pedagogická činnost na pardubické konzervatoři
- po listopadu 1989 přechod do veřejné správy v Pardubicích (spolupráce s amatéry nekončí)
- od roku 1991 ředitel Východočeského divadla v Pardubicích (ani tehdy spolupráce s amatéry nekončí)
- v červnu 1996 zvolen jako poslanec za ČSSD do Parlamentu ČR (spolupráce končí? - z toho, že jsme se na podzim potkali již v této Mílově funkci na národní přehlídce ve Vysokém a předtím na Hronově soudím, že ne! - jen by mohla být možnost s Mílovými životními zkušenostmi z této oblasti ovlivňovat podstatněji i osudy amatérského divadelnictví v ČR)

Tolik stručná, shrnující fakta. (Promiň Mílo, jestli jsem nebyla přesná nebo něco zásadního opomněla.) Stručná fakta. mezi nimi je spousta tvých činorodých činností. Dalo by se o nich psát dlouho. Protože jsi byl vždycky člověk aktivní. Vynalézavě a chytře jsi vždy hledal prostor pro své uplatnění a to i v dobách nejhlubšího osobního útlaku. (I o tom bych mohla leccos doložit, protože vím, s jakými potížemi jsme tě získávali jako spolupracovníka a lektora navzdory námitkám nadřízených.) Nevzdal jsi to nikdy. neměli to s tebou soudruzi lehké. Našel jsi vždy nějaká postranní dvířka, kterými se dalo se ctí vejít čelem. Jen zasvěcený člověk ví, co to znamenalo.

My jsme tě znali především jako vzdělaného, organizačně velmi zdatného, spolehlivého a velmi pracovitého spolupracovníka v oblasti amatérské. Ne každý s tebou musel souhlasit. Přehlédnout tě ale rozhodně nešlo. Svou brázdičku jsi vyoral. Zůstává.

Ještě vzpomínka zcela osobní. Byl jsi mým spolupracovníkem ještě v době mého působení v KDDM (nebo KDPM - to vždy podle toho jaká byla politická situace). Založili jsme tehdy divadelní klub pro "mladáky". myslím, že naše "Koťata" - to byla první organizovaná parta mladých na Jiráskově Hronově - stala se předzvěstí pozdějších klubů mladých při JH. Nezapomenu nikdy, jak právě naše dámy lezly ze stanů v dokonalých róbách. Mám z té doby krásnou fotku jedné té party na schodišti Jiráskova divadla. Dávám ji Hromadě k dispozici (spolu s fotkou prestižního fotbalového utkání tamtéž při stejné příležitosti - to se ještě kultura a sport skutečně prolínaly!). Bohužel se bojím, že "zařve" na nedokonalé tiskové možnosti.

FOTO/ PAVEL REJTAR

Míla Kučera se svými "KOŤATY" na schodišti Jiráskova divadla v Hronově ("Kotě" nalevo od Mistra - M. Císařová)

Milý Mílo (jak se to rýmuje!)
Přeji ti samozřejmě především hlavně zdraví. Na to ostatní si myslím vždycky stačíš. Přeji "si" i "nám", abys ve své nynější funkci nezapomněl na své zkušenosti z minulých dob, ani na své kamarády a použil toho všeho k tomu, aby všechna opatření v oblasti amatérské kultury byla co nejsmysluplnější. Je to tvoje povinnost i vůči sobě. Přeji ti, aby tvoje usměvavá žena Andulka (ale i žena partnerka a spolupracovnice) svůj úsměv neztratila a byla ti oporou i nadále. přeji ti radost ze synů a vůbec dobrý další život.
A nezblbni nám v tom parlamentu, jak jsem tě ostatně nabádala už na podzim ve Vysokém.

Tvoje Mirka Císařová

FOTO/ PAVEL REJTAR

"MISTR" coby trenér dívčí "11"

VENDULA TŮMOVÁ
* 12. 2. 1947

Je ve službách Thálie již od dětského věku. K moudrému a vtipnému náhledu na život jí byl vzorem její otec Václav Halada. Divadelně se začala realizovat už na základní škole. V roce 1965 vstoupila na prkna chrudimského divadla. Tam přivedla své přátele, manžela i své tři děti. V rámci ctění tradic ochotnického divadla zde všichni našli radost a zalíbení.

Vendula ztvárnila mnoho rolí malých i velkých, a to vždy s pílí, humorem a šarmem od princezen až po vyzrálé a moudré ženy.

A jelikož se může přihodit i to, že se s ní - my kamarádi a přátelé - nebudeme moci setkat na jejích 100 narozeninách, přejeme jí na její poloviční cestě životem mnoho dalších krásných rolí a chceme jí poděkovat za veselý život v její společnosti.

Za všechny členy divadelního spolku J.N. Štěpánka v Chrudimi
Andula Slavíková

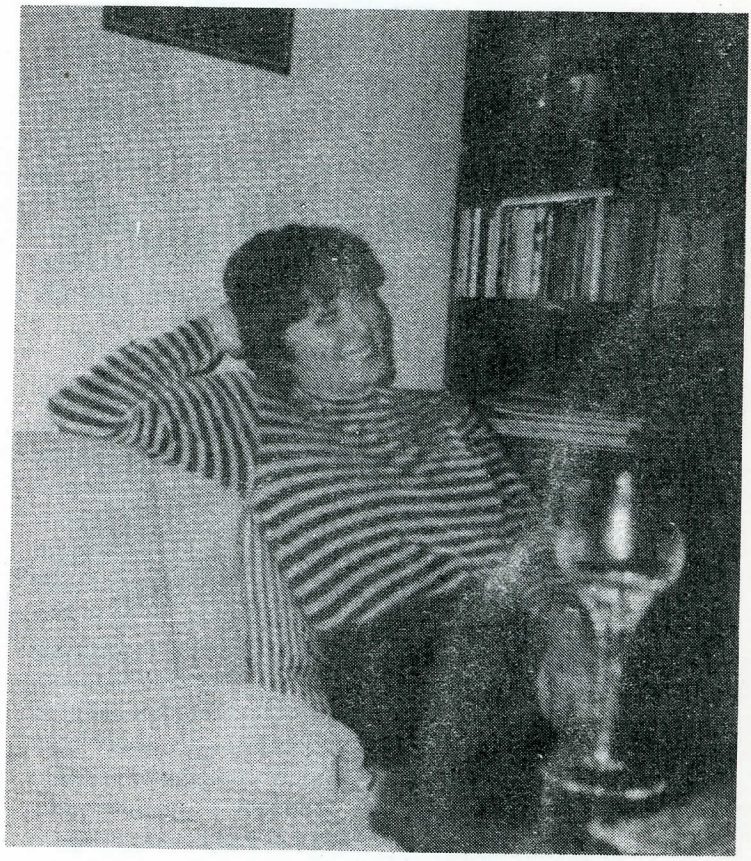
ALENA EXNAROVÁ

* 25. 12. 1951

bytem: Hradec Králové stav: vdaná, dvě děti, jeden manžel aktivity v oblasti am. divadla: nepřeberné množství

Co ti mám holka k takovýmu krásnýmu výročí napsat? Nejhorší je psát o někom, koho dobře známe. A my se známe dost dlouho a dost dobře. Dokonce tak dobře, že jsme si vzájemně odsvědčily své svatby. Ač je to téměř k nevíře, známe se 27 let! Za tu dobu se ledacos událo. Leč ty bys mne jako bývalá šéfka tohoto bohulibého plátku určitě doporučila, abych se držela těch okruhů, které vymezuje jeho vytýčený obsah. Pokusím se. Případné osobní odbočky mi prosím promiň.

Poznala jsem Alenu v roce 1969. To byla ještě Gasparičová, študovala gympl, byla činná v Unii středoškoláků a chodila ke mně na oddělení společenských věd, které tehdy rozvíjelo svou vzdělávací činnost na půdě Krajského domu dětí a mládeže a prožívalo období největšího rozkvětu. Alena byla už tehdy pěkná ženská (moje maminka říkala, že utekla přímo z Mánesových obrazů). Mimo to chytrá, zvídavá, dychtivá, pracovitá, skromná. Řekla bych, že až plachá. (Potřebné zdravé sebevědomí získala až mnohem později) Do KDDM chodila vlastně i po celou dobu studií na Filosofické fakultě J.E.Purkyně v Brně, kde studovala divadelní vědu. (Vzdělávací cykly v KDDM ale probíhaly o víkendech.) Byla u všeho. Už tehdy se motala kolem divadla; za spolupráce s Mirkem Vildmanem jsme se tam tenkrát pokoušeli o představení. Byli jsme výborná parta. Až se dnes divím, co všechno jsme tam v těch letech "totáčových" mohli dělat. V září 1975 nastoupila do tehdy krajského kulturního střediska jako metodička pro divadlo. (Shodou okolností jsem se tam v prosinci ocitla i já, tehdy pro úsek lidové konzervatoře.) Než se stačila pořádně rozhlédnout a ujasnit si, co je třeba (její aktivity byly slibné) naštvala se jednoho dne (to už byl rok 1977) po několikerém neodborném zásahu tak, že dala výpověď. Chvíli byla nezaměstnaná, ale brzy pak zakotvila v Muzeu loutkářských kultur v Chrudimi, kde je dodnes. Ale to už ji východočeští divadelníci znali. A ona už byla sama lapena, takže spolupracovala i nadále a vlastně soustavně až do dnešních dnů. V poradních sborech, porotách, v redakcích zpravodajů různých národních přehlídek - Vysoké, Chrudim, Jiráskův Hronov, Prachatice. Neznám nikoho, kdo by dovedl napsat tak přesné shrnutí interních diskusí v porotách pro veřejné použití jako ona. Myslím, že konkurenta nemá dodnes. Nějakou dobu spolupracovala také s Klicperovým divadlem. Zahrála si v půvabné loutkové inscenaci Neposedný dům, kterou pro vlastní potěšení inscenovala parta Honza Merta, Eva Krsková, Morávek a s kterou slavili úspěchy i na Loutkářské Chrudimi. Stačila se vdát, povít dvě děti. Vydupaly jsme spolu ze země tenhle divadelní zpravodaj, když se ukázalo, že bude třeba něčeho, co by alespoň nějaký čas udržovalo komunikaci mezi divadelními kamarády. Později jsem ze zdravotních důvodů odpadla já. Bez její a Honzovy (tedy Merty) obětavosti by Hromada už dávno neexistovala. A k tomu všemu postupovala na žebříčku důležitosti a potřebnosti v práci v muzeu až k příčce ředitelské.

FOTO/ MIRKA CÍSAŘOVÁ

V současné době je Alena úspěšnou, cílevědomou a nápaditou paní řídící. myslím, že Muzeum loutkářských kultur za jejího panování rozkvétá. Pravda, nemá teď méně času pro nás. Ale rozhodně se neodrodila. Pořád se potkáváme tam, kde je třeba. Také tam, kde je mezi divadelníky dobře. Chycen drápkem, chycen je ptáček celý.

myslím, že ani Alena nemůže na své "amatérské divadelní období" zapomenout. Uložila do něho příliš práce, myšlenek, snů. Našla tam kamarády. myslím, že Alenka Gasparičová-Exnarová je v amatérském divadle pojem. Je to prostě dobrá, chytrá holka, jako ostatně vždycky.

Tolik přímo životopisné a skoro neosobní připomenutí k tvým kulatinám. A teď to přání. Všechno NEJ!!! Díky. Kde že se to teď při nejbližší divadelní příležitosti uvidíme?

Nashle... Tvoje Mirka Císařová

PS. Povídala mi vloni na Vysokém Svatka Hejralová. Podívej se na tu Alenku, jaká je z ní osobnost. A pěkná ženská . Souhlasím.

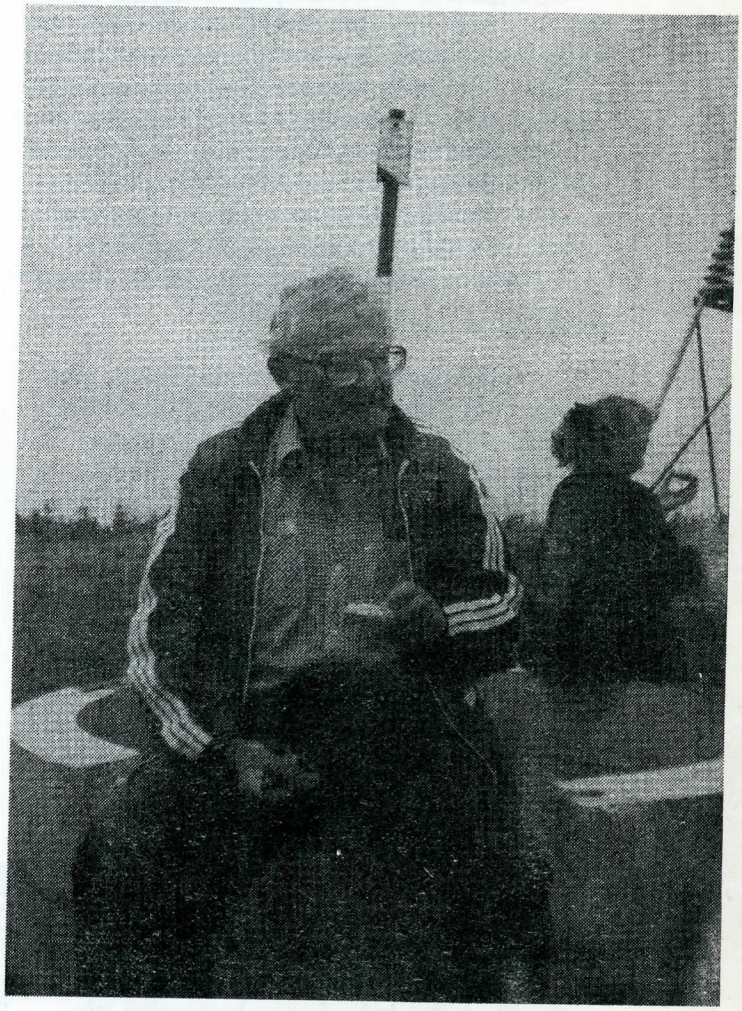
A ještě úplně osobně. my jsme ty tvoje kulatiny dobře zapily, viď. Snad jsme si i leccos nevypověditelnýho vypověděly. Je to vzácný, když je na člověka spolehnutí. Je to příjemný, mít si vždy o čem povídat. Je to úlevný, když je kam jít, když by bylo nejhůř. Je to dobrý spolu kamarádit. Tiše, věcně, bez sentimentu.

EVA SYCHROVÁ
* 24. 1. 1952

Učitelka ze Sloupnice, řečená Beruška. Poctivě zalévá dětské hlavinky ve své nevelké vsi a je šťastná. Občas zmobilizuje síly a s těmi svými vykuky dá dohromady divadlo. Událost nejen obecní. Laskavost Berušky se divadlem přenáší na ostatní. Karel Václav Rais, Jan Karafiát a VSVD z Tebe mají, Beruško, radost. Hodně zdraví.

Josef Tejkl

prof. PhDr. JAN CÍSAŘ, CSc
* 28. 1. 1932

1943 - 1951 - klasické gymnázium Hradec králové
1951 - 1955 - Divadelní fakulta AMU Praha - obor divadelní věda
1955 - 1958 - vědecký aspirant DAMU
1958 - 1959 - lektor DAMU
1959 - 1960 - Státní zájezdové divadlo - dramaturg
1960 - 1963 - redaktor časopisu Divadlo
1963 - 1966 - šéfredaktor Divadelních později Divadelních a filmových novin
od r. 1965 až do současnosti nepřetržitá pedagogická činnost na DAMU (nejprve odborný

asistent, později docent, také děkan, později profesor, vedoucí katedry režie a dramaturgie, nyní vedoucí katedry činoherního divadla)
Vedlejší zaměstnání:

- Státní zájezdové divadlo - umělecký šéf,
- Městské divadlo Kolín - zastupující ředitel,
  Národní divadlo Praha - dramaturg.

Knižně:

- Život jevišti
- Divadla která našla svou dobu
- Základy dramaturgie
- Nástin metodiky - amatérského herectví
- Základy činoherní režie (spolu s prof. F. Štěpánkem)
- Práce porotce v amatérském divadle
- Vývoj divadelního jazyka
- Proměny divadelního jazyka
- Světoví dramatikové
- dále řada dílčích studií, statí, kritik a recenzí v řadě odborných časopisů.
- V současné době publikuje v Divadelní revue a časopise Svět a divadlo, Loutkář a Amatérská scéna.

Je vedoucím redaktorem (a autorem) kapitoly Činohra a loutkové divadlo 1970-89, připravované publikace Dějiny amatérského divadla - vydavatel ARTAMA Praha.
Aktivity v oblasti amatérského divadla:

- Úplně prvně jako herec v souboru Mladá scéna v Hradci Králové. S inscenací Začínáme žít na Jiráskově Hronově v roce 1950.
- V počátcích šedesátých let na žádost tehdejšího metodika Josefa Vavřičky jako lektor Režijní školy pro amatérské režiséry, kterou pořádalo KKS.
- Po nuceném omezení vlastní profesionální činnosti v roce 1971 nepřetržitá, trvalá a rozsáhlá spolupráce s amatérským divadlem až do dnešních dnů.
- Porotce řady především národních přehlídek - Jiráskův Hronov, Šrámkův Písek, Loutkářská Chrudim, Vysoké nad Jizerou, Třebíč - ale i regionálních / zejména ve východočeském regionu, ale i jinde /. Nelze asi zapomenout na skvělé vedení diskusních klubů po řadu let na JH.
- Lektor a pedagog řady dlouhodobých vzdělávacích akcí / ve vých. regionu zejména lidové konzervatoře /.
- Konkrétní spolupráce s řadou amatérských souborů / opět zejména ve vých. regionu - Úpice, Meziměstí atd. /
- Systematicky po celou dobu ve svých studiích, statích, kritikách a recenzích mapuje a zaznamenává dění, vývoj a tendence amatérského divadla a jeho nejširších souvislostí.

Přes dvacet let se Jana Císaře slastně bojím. Jeho pohled je zkoumavý, radši mu nejít na oči. To nevadí!, stejně ho raději pozoruji z dálky. Asi jako sopku v cizokrajné zemi. Sopky vybuchují a seberou tě s sebou, tak pozor!

Nu což.

Až uvidíte pane profesore v dálce bílý kapesníček, tak to mávám já.

Blanka Šefrnová

Pan profesor chodil na ty naše divadelní kousky poměrně často. Pěkně o nás psal, pěkně o nás povídal. Pěkně se to poslouchalo...

Naše první setkání ovšem nebylo v diskusním dýmu cigaret. Tentokrát před čtvrtstoletím, v době naší relativní mladosti, se na Loutkářské Chrudimi pilně tancovalo a sportovalo. Volejbal i nohejbal se dal hrát nejen na plovárně, ale i na školních dvorech. Dokonce i v tělocvičně u pana školníka Hlušky.

A tak i tenkrát na hřišti, kde se vzal tu se vzal, objevil se pomenší, pohyblivý, energický pán. Nehrál ani tak dobře, jako spíš obětavě a s nezřízenou urputností. Vzali jsme ho mezi sebe a nakládali s ním, jako s našincem...

Po hodině odcházel poněkud ošlapán, lehce okopán, ale očividně spokojen. No a na diskusi po představení jsme se dozvěděli, že ten čilý pán byl pan docent Císař.

Víckrát jsme spolu nesportovali, ale o to častěji poslouchali jeho názory na divadlo, o kterém vždycky tak pěkně, zaujatě a častokrát nezřízeně urputně vyprávěl. Pěkně se to poslouchalo... Všechno nejlepší pane profesore.

Karel Šefrna

Milý Janku, kde jsou ty doby, kdy jsem se při společném působení v porotách bála říct slovo, abych si před tebou náhodou neuřízla ostudu a radši jsem dobrovolně za celou porotu psala posudky, jen abych nemusela mluvit! To je tak skoro dvacet let! Ani nevím, kdy mi došlo, že jsi taky jenom člověk, že komunikace s tebou je příjemná, že jsi leckdy pro kdejakou ptákovinu (například si vzpomínám na několik ranních láhví šampaňského kdysi na úpickém festivalu - tuším, že spolu s Kájou Dörrovou a Ivanem bednářem - které jsme pak prázdné stavěli před pokoj jistému Viktoru Oktábcovi). Když tak o tom přemýšlím, domnívám se, že k utužení vzájemných vztahů přispěly, pochopitelně kromě tvé ženy Mirky, taky četné společné chvíle v moravských vinných sklepích, kde jsme si v dobré společnosti obvykle vedli velmi statečně... Přeji ti tedy, aby ti vydržel humor a chuť do života i přízeň věnovaná divadlu z libosti - a doufám, že ještě nejednu sklenku spolu hrdlem prolijeme!

Alena Exnarová

Co pro mne pan profesor znamená? Nejsme nijak blízcí osobní přátelé, znám pana profesora víceméně z dálky, zprvu z Hronovů, poslední léta především jako předsedu poroty divadelních přehlídek ve Vysokém nad Jizerou. A tak si uvědomuji, že když se každoročně těším na Krakonošův divadelní podzim, očekávám, že tam samozřejmě bude i pan profesor Císař. při jeho teoretických rozborech a pojednáních mívám často pocit, že se účastním university třetího věku. Za to panu profesorovi moc děkuji a přeji mu, i sobě, aby ještě dlouho předával své osobní znalosti i svoji lásku k divadlu spojenou s hlubokým lidstvím.

dr. Milena Duchoňová, Městečko Trnávka

Vážený pane profesore,

myslím, že to byla šťastná chvíle, když jsem Tě před dvaadvaceti lety převedla znovu – do Východočeského kraje. A to nejen pro nás oba, ale myslím, že i pro amatérské divadlo. Budiž mi to kdesi připsáno k dobru. Ale o to teď nejde. To moje čistě osobní připodotknutí je to, že pokud jsem dělala svou milovanou práci metodičky alespoň trochu dobře, přispěl jsi k tomu výrazně i Ty. Bylo vzrušující s tebou přemýšlet o divadle. Mělo to široké dimenze. Bylo inspirující. Nechyběl tomu humor, člověčenství a úcta k práci druhých. A pořád to bylo dobrodružství v pohybu, ve vývoji. Znamenalo to pro mne vždy i konečnou korekci (i když vždy otevřenou tolerancí, že existují i jiná řešení). Nebylo to vždy jednoduché a jiskřilo to! Ale za to snad díky především. Myslím, že jsi osobně přispěl ke kultivaci jedné krajské divadelní metodičky. Myslím, že to není málo a je poctivé to říci.

Milý pane profesore. Upřímně Ti za to děkuji. Jakož i za vše ostatní.

Skutečně Tvoje Mirka Císařová, krajská divadelní metodička ve výslužbě.

PS. A Janečku - hlavně zdraví! Na ostatní si stačíme.

Festival Úpice '87. To jsme byli ještě mladí, krásní a svobodní. A o čem že se to asi bavíme s Václavem Lohniským? Určitě o divadle. Jak jinak!

...Jan Císař je osobnost, která v historii úpického souboru nemůže být nikdy zapomenuta. Intenzívní spolupráce, trvající sedm let, byla velkým školením pro všechny herce, kteří umělecky rostli a přinášeli v dalších letech vyšší a vyšší kvalitu herecké práce. Herci, kteří nehráli, stejně se účastnili zkoušek a s velkým zájmem sledovali výklady inscenací i jednotlivých postav...

Věra Husáková

Vážený pane profesore, tak jsem zase začal kouřit. Nevím, jaká to je pro vás zpráva - nejspíš vám to je jedno. Mně už tolik ne. Nicméně - kouřím-li (dříve nebo teď) - často si vzpomenu na vás. Jak jsem se na vás díval, jak kouříte - jednu cigaretu odpalujete od druhé, náruživě vtahujete kouř, až zmizí rázem polovina, a típáte rychle do přeplněného popelníku, přetékajícího přes stůl. Valící se dým zahušťuje místnost. Přiznám se vám nikdy jsem pořádně nerozuměl tomu, co říkáte - té džungli teoretických slov o divadle a tak vůbec. Porozuměl jsem těm cigaretám. A tohle není, proboha, návod a reklama pro začínajícího kuřáka cigaret. A navíc - vy jste přece dávno přestal...

Petr Mohr

Kde jest císařství jeho

Jan Císař, a pro tuto příležitost pomiňme všechny tituly, jimiž je jeho persona ověnčena, je nejbohatším mužem v České republice. Jeho císařství je toho druhu, že nemůže být znárodněno ani restituováno, neboť se rozkládá napříč veškerou teatrologickou krajinou. Krajinou císařství od Císaře teoreticky nejen popsanou a topologicky dokazatelnou, ale vlastními chodidly projitou, očima a srdcem okoštovanou, a ve slunečním jasu i uragánu času namalovanou, včetně bedekrů všeho druhu. Císařství jeho prochází divadly profesionálními i amatérskými: činohrou, loutkárnou, operetou, muzikálem, jen co se opery týče, tam si nejsem na čistém, ale křeslo místodržícího tam má určitě. Bylo řečeno, že jest nejbohatším mužem, a tak mu zisk teče neustále. pravda, je to zisk nezdanitelný, a v klausovském rozměru koupěneschopný, ale přesto, nebo právě proto, je ziskem nejhodnotnějším. Na druhou stranu však berme v potaz , že Císař musí zisk často rozmělnit, aby sobě vzdělal emisary císařství, což v časech kokakolové kultury je někdy těžko stravitelným karbanátkem.

Však pomněte, dámy a pánové, že je mu teprve šedesát pět let (sic!), čemuž se věřit nechce, neb květin nepřijímá, pouze polibky něžného pohlaví a zlatavě pableskující burboun jej uspokojí. Pohleďme tedy na to, co má za sebou, neboť snad se lze rešerší dobrat, jek v císařství bude. Sladkých náct mu uplynulo - však sladké vychutnávání světa si

uchoval. Pětatřicátníci, muži jako květ - to už také odnes čas, však mužný květ si ponechal. S devětatřicátníky se vydal zlato rýžovat - a naditý váček zkušeností se mu houpe u pasu. Abrahamoviny skočil flopem a When I'm sixty four profrčel, nepotřebuje žádnou pomoc. A tak, hledě do budoucnosti, nejblíže zřím pouze ROUTE SIXTY SIX. Ach jo, mám silné podezření, co podezření, mám jistotu, že zatím, co my ostatní ještě štelujeme karburátory, Jan Yanek Císař již tůruje motor na skvostnou jízdu napříč teatrologickým kontinentem.

Zlomte vaz, pane, & tisíc opon!

Vladimír Zajíc

"Co je Božího Bohu a co je císařovo Císaři". A tak budiž Císařovo: zdraví, spokojenost, štěstí, láska, umělecká invence, časté políbení Múzy (není náhodou múzou Mirka?) a vůbec všechno nejlepší, co přejeme Jankovi Císařovi k jeho narozeninám.

Za červenokostelecké ochotníky: Pavel Labík, Jan Brož, Jiří Kubina a Emilka Dynterová

... Když jsem poznala oslavence profesora Císaře, bylo nám oběma o sedmatřicet let míň, ale už tehdy mi připadal jako naprosto hotový, vyhraněný, a tím pádem téměř usedlý, moudrý chlap...

... Janovy přednášky byly pro mě, a jak jsem zjišťovala i pro ostatní, fascinující. Vidím ho jako dnes: rolák, cigareta futuristicky přilípnutá ke rtu, v zápalu řeči ji zapomínával zapálit, cizelovaná a barokně rozvětvená souvětí, v nichž nebylo místo pro vycpávková slova, prsty propichující prostor hned nahoře hned dole, očka za skly silných brýlí ulpívala nad našimi hlavami, a pochodující tělo lehýnce dohánělo myšlenky, které se na nás řinuly, jako by byly právě teď nalezeny jen pro nás...

...Pětašedesát prý u mužského není žádný věk. A tak radši skončím. Dosti ohlížení, k budoucnu hleďme, přátelé.

Jankovi i jeho statečné ženě Mirce přeju určitě ne jen za sebe nejmíň sedmatřicet dalších, pěkných, plodných, radostných a dobrých let.

Jana Albrechtová

Zastavte Císaře!

Řeknu Vám, že to je pěknej fofr. Už zase slavíme kulatiny páně profesora. Když mi bylo třicet devět, jemu bylo padesát, když mě bylo skoro padesát, tak jemu o deset víc a jede to takovým tempem, že je v čoudu dalších pět let, aniž bys okem mrk. Zadržte, pane profesore, to se nedá stačit! Nezapomeňte, že jsme za tu dobu stihli pouze poobědvat a k tomu zvrátit Komedii omylů na Šejkspíra ve Studiu, dvě tři kritické poznámky uprostřed večeře po premiéře Vévodkyně, aby se zvrtla tam, kam jsme potřebovali, jednu procházku po vysockém parku, abychom páně Klicperovi nandali, co se do něj vejde. Brzděmež! I při této osudové rychlosti stačím vzpomenout na to, jak jste mě vyhodil od zkoušek na dramaturgii proto, že jsem odmítl vyndat z huby dudlík.

- Ovšem, to bylo Vaše první kritické císařské nakopnutí mého pohodlného uměleckého zadku, které však o to víc posílilo mou další amatérskou divadelní zločinnost. Naštěstí těch nakopnutí přišlo poté nespočet.

Díky za ně, a jak říkám, zpomalit ten vozejk, tu káru!

Saša Gregar

Profesoru Janu Císaři

Při tak vzácné příležitosti nemohu nevzpomenout, kdy jsem se s prof. Císařem setkal poprvé. Bylo to někdy na přelomu padesátých a šedesátých let. V té době jsem již asi 4 roky vedl začínající loutkářský soubor v malšovickém Sokole. A Pepa Vavřička zorganizoval první lidovou konzervatoř pro činoherní a loutkové divadlo. Oba tyto divadelní druhy měly společné teoretické přednášky. A zde také přednášel profesor Císař. Vzpomínám na první hodinu o estetice. Erupce slov a myšlenek, které byly vyslovované s obrovským zaujetím, ta mě doslova vylekala. Ale přestál jsem to. Mnohému jsem neporozuměl, ale vytrval jsem , neboť jsem byl právě tím utvrzen v tom, že loutkové divadlo není jen vůně lipového dřeva a sled někdy i pohyblivých obrázků, ale že jeho poslání je ještě v něčem, co stojí výš a co je i společné ostatním divadelním druhům. A vlastně to byl začátek mého pronikání do divadelního myšlení. Pak jsme se opět setkali na počátku let sedmdesátých při přednášce o amatérském divadle na hradě Lipnici. A pak později čím dál častěji u loutkového divadla. Já stále zpovzdálí, leč nepřímo ovlivňován. A nakonec i v porotách na divadle činoherním. Naše vzájemné vztahy se důsledkem toho prohloubily. Však Janovy kritiky k představením, porozumění pro nedostatečnosti a toleranci i k méně poučeným, ty zůstávají pro mne již nedosažitelným vzorem. - Hodně zdraví a elánu i do budoucna Ti přeje

Honza Merta.

...Na prvním ročníku dramaturgického semináře pro všechny ochotníky okresu bylo zcela vyprodáno. Rozsáhlý sklep (kterých je v Hustopečích dost) se stal přednáškovým sálem. Pan docent za naprostého, až zbožného, ticha - rušeného pouze lehkým šuměním burčáku z několika baček, inspirován atmosférou probral "Maryšu" s obrovským nasazením. Ovace nebraly konce...

...Jménem všech přátel a kamarádů, které má pan profesor na Jižní Moravě mu přeji zdraví a

zdraví a zdraví, štěstí, energii a hodně dobrých přátel ke kterým bych se chtěl počítat.

Jiří Merlíček, Hustopeče

...Není v naší rodině divadelníků, kdo by neznal Jana Císaře, kdo by nepřišel s pevným stiskem ruky a přáním jen všeho dobrého.

V té řadě gratulantů bych ráda byla třeba i poslední. Vím, že by moje oči zářily a jiskřily jen při spatření toho, koho máme rádi, kdo má mezi námi obrovskou přirozenou lidskou autoritu, jako člověk, muž, osobnost, v jehož společnosti jsme se vždy nabili onou záhadnou energií, která z tohoto muže vyzařuje. Milovala jsem jeho rozbory inscenací, které daleko přesahovaly rámec vydařeného či nevydařeného, jeho promluvy byly lahůdkou, která obdarovávala všechny přítomné (píši v minulém čase, protože nyní žiji stranou tohoto dění)...

Libuše Nováková

Pokud sáhnu do svého divadelního dávnověku, tak se mi dnešní oslavenec vybavuje jako muž zahalený oblaky kouře a šířící kolem sebe jen samá moudrá a zasvěcená slova. Člověk měl vedle něho pocity i slovní zásobu blbouna nejapného (zvíře promine). Jak šel čas, tak se tato zdánlivá propast začala vytrácet díky vstřícnosti, inteligenci a nadhledu pana profesora. pak dorazilo štěstí v podobě společné práce na hře "Dobývání princezny Turandot", kde se říká: "To je na mé dlouhé životní pouti poprvé, kdy mi scházejí vhodná slova."

Pane profesore - děkuji. Už tedy ne princezna, ale čistokrevná babička Eva Drábková.

Pokračujte jen dále, vážený pane profesore, ve své horlivosti, nedbajíc na obtíže, ježto se Vám v cestu kladou od jistých osob v ohledu tomto povšimnutí nezasluhujících. Berte ohled na většinu ochotnictva příznivého, ježto Vás vždy s potěšením vidí a Vám za Vaše upřímné snahy srdečné vzdává díky. Divadelníci z Luže, sousedský spolek bez spisovatelských schopností, a proto přejímající citáty těch druhých, jak je uvedeno výše jen v málo upraveném textu z Lumíra 11. dubna 1861, adresovaném lužským ochotníkům. Dosvědčuje však naši dlouholetou tradici, které bychom rádi věrni zůstali.

Dramatický kroužek " Jaroslav " Luže

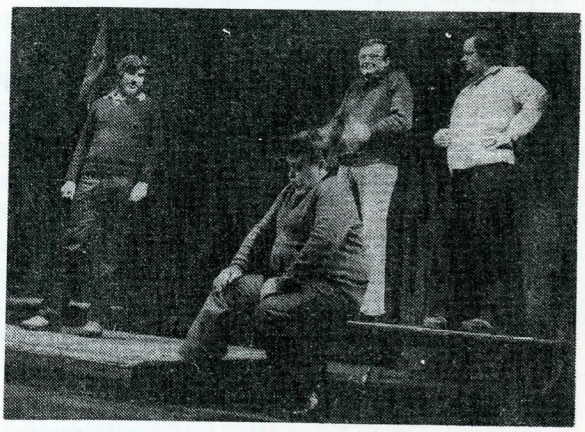
Milý pane profesore,
moc a moc Vás zdravíme a přejeme Vám k Vašim narozeninám všechno nej...nej...nej...!
Jsme nesmírně šťastni a hrdí na to, že jsme měli v našem divadelním i osobním životě tu skvělou možnost potkávat se s Vámi. Vážíme si všech vašich moudrých rad, které jste nám poskytl pro naši práci v amatérském divadle a oceňujeme míru Vaší tolerance v přístupu k amatérskému divadlu vůbec. Těšíme se na všechna naše příští setkání!

ADIVADLO Havlíčkův Brod

P.S.: Pane profesore, divadlo je divadlo, ale brambory z Havlíčkova Brodu....?!

Při jednom setkání konzervatoře byl umístěn v místní restauraci juke-box, kde tenkrát vyhrával velice populární valčík, Černý cikán. Jak jsem si všimnul, pana prof. Císaře úplně deprimoval. Nelenoval jsem a natlačil do jukáče 20 Kčs. Asi po patnácté přehrávce zařval prof. Císař: " Zastavte tu příšernost !" Do dveří právě vstoupila jedna dáma, takže nikdo vlastně nevěděl, co se děje. Proto si dovoluji rozšířit výrok prof. Císaře „ děti a psi na jeviště nepatří", bez jakýchkoliv rasových pohnutek.

Blahopřeje Svatopluk Vobejda, Proseč

Profesor Císař pomáhal našemu souboru na své úpravě J. Roháče od A. Jiráska. Co bych nepřiznal tu skutečnost, že někteří herci prostě nemohli tuto úpravu textu spolknout, ale hrát chtěli. Profesor Císař přijel se svojí ženou Mirkou. Zkoušení proběhlo ke spokojenosti všech a profesor v dobrém rozmaru pronesl pro náš soubor významné myšlenky. Na příklad: " Divadla na nádraží jsou jen dvě v Evropě, a to v Paříži a Meziměstí ", to jsme pochopitelně přijali s bouřlivým potleskem. Další postřeh byl ten, že při pauze,

když jsme přecházeli z kulturní místnosti v patře zpět do sálu profesor zaostřil svůj pohled a pronesl." Co to vidím, Prokop Holý na peróně a opravuje jízdní kolo, jaká to bizarní situace?". Ano, Láďa Novák, představitel Prokopa Holého v černé sutaně a s rudým kalichem na prsou, s vlastním černým plnovousem, klečel na koleně a navlékal spadnutý řetěz u kola.
V Meziměstí si pana profesora vážíme a přejeme mu pevné zdraví a mnoho tvůrčích sil do dalších let.

Míla Hladík, Meziměstí.

Můj profesor doktor docent a ještě k tomu Císař.
Bylo to v osmdesátých létech. Mé děti dle zákona už měly být plnoleté a rozumné. Byl to okamžik, na který jsem dlouho čekala. Čas, kdy se konečně budu moci plně věnovat svému milovanému koníčku - divadlu. Ale, ouha! Má postava, poničená nejen čtyřmi porody, ale hlavně krmením svých žravých dětí po tehdy určených třech hodinách, kdy jsem svým dětem šla příkladem. Co teď? Julie, káča jedna pitomá, se zasebevraždí a nedá se tedy hrát po čtyřiceti letech. Ani Maryšu nebo Jenůfu mi žádný rejža nedá. Do komparsu mě taky nikdo nechtěl. Že prý zaberu moc místa a pak není kam dávat kulisy. V té době to přišlo. Lidová konzervatoř v Hradci Králové otvírala třídu začínajících režisérů. To je nápad! Budu režisérkou. Já jim dám, že nebudu hrát Rusalku. Obsazení je přece věcí režiséra. Vyplnila jsem tedy přihlášku. Nikdy nezapomenu na den, kdy jsem byla pozvána na přijímací zkoušky. Už předem se mne zmocňovala tréma, která byla tak intenzívní, že jsem se mohla živit makováním rohlíků v pekárně. V den D jsem si utřela ruce od těsta do zástěry a dala se na cestu, na jejímž konci byla vidina slávy velkého režiséra. V Hradci, na místě určení, byla skupinka lidí, která očividně nepředpokládala, že příchozí tetina by mohla patřit k nim. Je tu Císař, u přijímaček bude Císař, je tu už Císař, Císař říkal, ozývalo se ze skupinky. Madonamia, ještě jsem ho neznala a už mě štval. Přijímačky jsem udělala a tím pádem jsem měla Císaře na krku. A co horšího, ON mě. Brzy to taky začalo. Součástí výuky byly časté návštěvy divadel a jejich hodnocení. Co se mi líbilo, to ON zásadně setřel. Tak mi kazil představení za představením. Vyvrcholilo to v Úpici hrou, kde na místě zemřelého byl promítnut květ. Ještě se slzou v oku jsem odkráčela na hodnocení, škodolibě se těšíc, že teď už MU určitě došla řeč. Nedošla a navíc prohlásil v oblacích kouře od své neodmyslitelné cigarety, že když si režisér neví na jevišti rady, tak začne promítat. Tak sakra, tady je jediná možnost. Buď jsem pitomá já, nebo ON. S hodnocením jsem začala u sebe. Bylo jen zapotřebí víc slyšet, vidět i přemýšlet, i když to bolí. Čím dál tím víc jsem se začala s názory profesora Císaře ztotožňovat. Brzo pak jsem se nechávala slyšet: Tak tohle Císař setře, tohle u Císaře neprojde. Protože se mi to párkrát podařilo, můj okruh známých se po shlédnutém představení ptával: Co myslíš, co na to Císař? Tak jsem jim to řekla. Když jsem se trefila, mysleli si, že jsem zase přibrala. Ale já byla pouze nafoukaná, že ON a já to víme. Jak já se posléze těšívala na svou třídu, na svého Císaře. Na jeho přednášky, o kterých jsem si dříve myslívala - do prčic , proč nemluví česky, kdo tomu má rozumět. Můj obdiv k jeho znalostem nakonec sdílel můj divadelní soubor i domácnost. Velice mi to pomáhalo. Na příklad jsem veškeré dohadování o herecké akci ukončila slovy: Císař by to určitě udělal tak. A nebo doma: Zase máme nudle? No a co, Císař je má rád: A bylo to. Moc jsem si přála zaperlit, ale neměla jsem na to. Podařilo se mi však vyvolat Císařovu závist. To bylo tak. Divadelní kroužek našeho vojenského gymnázia pod mou režií získal v Bechyni vítězství a co se dalo. Já byla oceněna krásnou červenou krabičkou, ve které se na saténu skvěla medaile s nápisem " Nepřátel se nelekejte, na množství nehleďte". Na přiložené ceduličce pak stálo: Soudružce / tak mi tehdy bůhví proč říkali / té a té za dosažené výsledky v divadle. Bylo to v Hronově ve Stovce, kde jsem MU svoji medaili hrdě ukazovala. Dobře si pamatuji, jak pan profesor nebyl mocen slova. Určitě záviděl. Konzervatoř skončila, já absolvovala, přišly doba různé i jiné, ale můj Císařský profesor už zůstal se mnou. Vůbec netuší, kolikrát za život mi jeho myšlenky, zpočátku čínsky nebo jak sdělované, pomohly. Nejen v divadle. A jestli se mi ta režie daří, tak je to jeho dařba. Zklamal mě vlastně jen jednou v životě. To když se přes veškerou svoji zaneprázdněnost uvolil přijet na náš festival Štronzo a já plna očekávání a aby bylo vše nej, nej, se hádala se šéfem, že popelník musí být nejméně broušený, protože přece přijede CÍSAŘ. Přijel, ale nekouřil. Ale i tak ho mám ráda.

Heidemarie Sekáčová alias Zelená, Moravská Třebová

Milý Jendo!
Oslavili jsme v kruhu přátel tvé jubileum. Oslava to byla náramná, přátel habaděj, nechybělo jí zhola nic. Vše bylo provoněno onou neopakovatelnou člověčinou, kterou by ostatně nebylo schopno zachytit ani Pawlovské ŽITO. Krásnou výpovědí zůstanou zvěčnělé momenty oslavy zachycené Mirčiným fotoaparátem. Už dlouho jsem nenašel tak příjemné prostředí, čas a prostor k pobavení a k ohlédnutí se. Vzpomínali jsme i na naše společně zažité " porotní " prohřešky i neřesti, které jsme z různých důvodů opustili. Dám k lepšímu pro ty, kteří nebyli přímými svědky, nebo tuto

historku neslyšeli, tu příhodu, kterou jsi mi připomněl. Byl jsi kdysi, podobně jako já, náruživý kuřák. (Svědčí o tom m.j. dar Úpičáků k tvým padesátinám - onen pajdulák, jako by ti z oka vypadl, s neodmyslitelným nedopalkem cigarety, připoutaným mistrně na dolním rtu v koutku úst. Šlechtí snad do teď oněch patnáct let prostor nad naší televizí, jako tichý svědek oné doby.)

Při jednom z rozborů shlédnutých inscenací (v Turnově?), jsi upozorňoval na důležitost momentu překvapení. Při tom sis hrál jako obvykle s dosud nezapálenou cigaretou a posléze žongloval se zapalovačem, který k překvapení všech skončil v nedávno přineseném hrníčku s kávou. zachoval jsi však jako vždy rozvahu a dekorum a s klidem prohlásil: "Tak toto je pro názornost onen moment překvapení, vážení." - Cigaretu se zapalovačem postupem let vystřídala obdivuhodná hra s dvojicí brýlí.

Ať ti ta hravost, moudrost, člověčina, mládí a zdraví a vůbec vše dobré vydrží ještě řadu let.

Břetislav Lelek

Katastrofické divadlo Pardubice uvádí:
MARYŠIN VIŠŇOVÝ SAD (výsek dramatu)
Sehranou příležitosti přežitých padesátin docenta Císaře.
Jak praví docent Štěpánek: co neumíte vyjádřit na jevišti napište do programu, proto pro jistotu do programu píšeme, že tato narychlo slepená montáž budiž výrazem naší úcty k jubilantovi, nikoliv neúcty ke klasikům.
Osoby a obsazení: Francek Jaša - Josef Frydrych, Jermolaj Lízal - Milan Musil, Hostinský Trofimov - Jan Dvořák, Vávra - doc.dr. Jan Císař, CSc. j.h., Maryša Raněvská - po příkladu přítele Zahradníka v důsledku nedostatku pracovních sil neobsazeno, rekruti, hospodští, hosté, višně atd. - třída začínajících režisérů LKVčK.

Nezakládá se na pravdě, že:
- docent Císař dělí divadelní hry na Maryšu, Višňový sad, ostatní a Jiráskovu Lucernu
- den má za všech okolností jen 24 hodin a člověk nemůže být na dvou místech najednou. Práce docenta Císaře pro divadlo a zejména to naše!!! (ochotnické) vyvrací oba tyto zakořeněné bludy
- docent Císař přidělává už nyní vrásky vysoce postaveným kulturním pracovníkům, kteří marně přemýšlejí, jaký festival po něm jednou pojmenují. Již zvítězil tento návrh - řekněme univerzální: Císařova loutkářská Chrudim, Císařův Jiráskův Hronov, Císařův Šrámkův Písek atd.. Jediné dva zamítnuté názvy: Císařův Týnišťský divadelní podzim a Císařův Wolkrův Prostějov.

Teatrolog na slovo vzatý, poměřující život divadlem a divadlo životem. Nezastupitelný u svých blízkých, včetně široké rodiny věrných a nejvěrnějších. Pokud jde o ochotníky a víru v jejich možnosti, stává se v určitých okamžicích realista velkorysým pábitelem - rovněž na slovo vzatým. V tom je neopakovatelným vzorem všem, kteří se mu obdivují. Přála bych panu profesorovi, abychom mu vždycky uměli naslouchat, a aby se mu dostalo tolik pochopení, kolik ho rozdává.

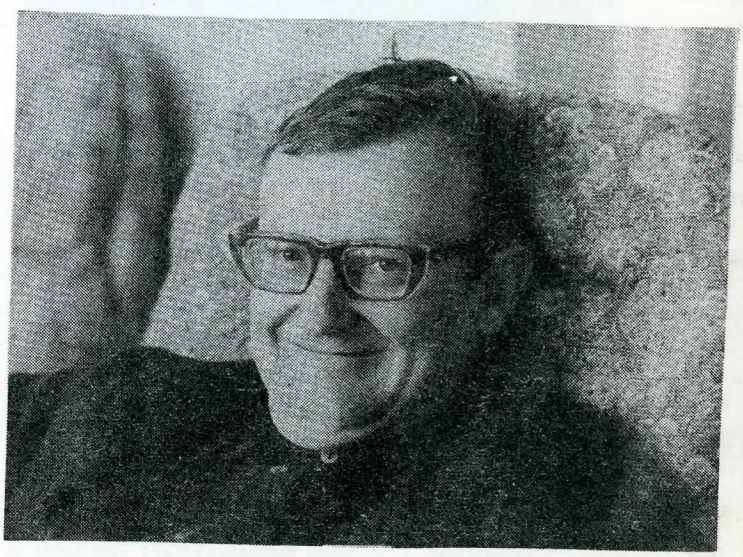
KD

SLOVO ŠÉFREDAKTORA: Stává se čas od času, že kdosi zneužije funkci. Rád tak činím i já a pod hrozbou ztráty teplé šéfredaktorské židle prohlašuji, že tvář tohoto čísla je především komplotem Tejkl - Alfieri. Tvrdíme unisono s ostatními, že hřivna, vložená profesorem Císařem na oltář amatérského divadla, je úctyhodná, myslíme si však, už ne tak unisono s ostatními, že je především RADOSTNÁ, že PROFESOR je naturální recesista a nezaslouží pouze zafasovat do zlata. V Pantheonu je beztak podstavec pro jeho bustu dávno vztyčen - my však se těšíme z profesorovy přítomnosti, a doufáme, že další krásné desítky let. Profesor sám ostatně nikdy nepřipustil, aby se na něm začala tvořit měděnka.

A má gratulace osobní ? Kromě profesora - teatrologa dostalo se mi nádherné rozkoše poznat též profesora - alpinistu. V jednom z táborů v rumunském pohoří Apuseni probudil mne profesorův zvučný alt: " Mirkó, Mirkó - to musím říct Šotolovi! Jakýpak Možná je na střeše kůň! Určitě je na střeše kůň! " Vyhlédl jsem ze stanu - a opravdu! Po střeše stanu Císařových se ostentativně procházel skvěle rostlý grošák za obdivné asistence profesorovy.

Takže přeji panu profesorovi co nejvíce takovýchto nadpozemských zážitků, protože náhoda přeje připraveným. A stane-li se tak někdy i na divadle, tím lépe.

Josef Tejkl

PELMEL (MIŠMAŠ)

Dramatický kroužek
"Jaroslav" v Luži
vlastní značné množství
divadelních textů
/ převážně vydaných Dilií /
her naší a světové klasické
literatury i současných
autorů.
Souborům i jednotlivcům
je přenechá za výhodných
finančních podmínek buď
v jednom exempláři nebo
pro celý herecký kolektiv
podle počtu hlavních postav
včetně výtisku pro režiséra,
scénografa a zvukaře.
Informaci podá jednatel
souboru

Aleš Němeček
Žižkova 201
538 54 Luže

tel. 0455 / 991 186

z
CHRUDIMI
do
CURYCHU

Chrudimského loutkáře
Libora Štumpfa mnozí určitě
znají - jednak z jeho
působení v souboru AHOJ
a jednak z Loutkářských
Chrudimí, kdy je vždycky
uprostřed organizačního
dění, především v loutkovém divadélku, či za videokamerou. Nedávno jsem se doslechla, že se zprofesionalizoval. Ovšem, domnívám se, trošku kuriózním způsobem, neboť do Švýcarska do Curychu. Takže mi nedalo, abych ho trošku nevyzpovídala.

Můžeš mi říct, jak jsi k tomu přišel?

Zajímavě. Šéf divadla Jiří Procházka dal inzerát do zpravodaje poslední Loutkářské Chrudimi. Přihlásil jsem se, týden po LCH mi zavolal, pak jsem mu ukázal svoji práci a vyhověl požadavkům, které měl: abych uměl vodit marionety, rozuměl technice, uměl řídit auto. Nastoupil jsem 14. října a začal zkoušet inscenaci Princ Rosenrot a princezna Lilienweiss. Podílel jsem se na ní technicky, kompletně svícením. Dále jsem měl tři dny na to, abych podle videa nazkoušel Fantoma opery, které hrajeme pro dospělé.

Jak se vaše divadlo jmenuje a jak se vyrovnáš s němčinou?

Divadlo nese název Schwarztheater Zürich. V souboru se mluví česky. Jiří Procházka je Čech, který kdysi zakládal s Jiřím Srncem Černé divadlo. Na jevišti pochopitelně musím mluvit německy. Všechny texty mám ale přeložené také do češtiny, abych věděl, co se hraje a správně reagoval.

To už v Chrudimi vůbec hrát nebudeš?

Ale budu. Zrovna teď připravuji inscenaci, ve vlastní úpravě, Trnkovy Zahrady, která bude mít v únoru premiéru. Autorem loutek je právě Jiří Procházka. Tady budeme pochopitelně hrát česky, ale připravíme i zájezdovou verzi.

A jaké jsou "švýcarské" perspektivy?

Přede mnou na tomhle místě působili Milan Forman a Pavel Vangeli. Je to pro mě obrovská škola, hodně jsem se naučil. A pevně věřím, že si vybuduji takovou pozici, abych tam mohl ještě nějakou dobu pracovat.

Tak ať ti to vychází.

ex

Projekt
"DIVADELNÍ SOUBOR JAROSLAV "

byl navržen do
výběrového řízení
o Ceny
Místa v srdci 1996.
Jednatel a kronikář souboru
Aleš Němeček
byl pozván
na slavnostní ceremoniál
vyhlášení výročních
Cen Místa v srdci,
který se uskutečnil
20. února 1997
v Nové galerii
na Pražském hradě.
Setkání se zúčastnili
představitelé kultury
a veřejného života,
zástupci médií,
hosté z různých
zahraničních institucí
a především
zástupci 149 projektů,
které byly v loňském roce
přihlášeny do soutěže.
Ceremoniál byl vedle
předání cen příležitostí
k vzájemnému setkání
s osobnostmi zastupujícími
různé sféry veřejného života
i k presentaci projektu
souboru téměř
s 200 letou nepřetržitou
divadelní tradicí.

MIMO RUBRIKY

MUZEUM LOUTKÁŘSKÝCH KULTUR V CHRUDIMI *jubiluje*

V červenci tomu bude 25 let, kdy prvně otevřelo dveře návštěvníkům Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi. Pravda, není to věk nijak úctyhodný, leč jakési půlkulaté jubileum to přece jenom je, takže se pracovníci muzea rozhodli trochu to všechno oslavit. nejdřív prací.
Především budují z velké části nové stálé expozice - ne snad nové tematicky, ale obsahově a především architektonicky.
Takhle doznají změnu expozice tradičních českých marionet, rodinného divadla a zahraničních loutek.
Svůj dosavadní kabát si ponechají expozice luminiscenčního divadla a také expozice nazvaná Bez bariér, která byla nově instalována v přízemí muzea před dvěma roky a má sloužit především lidem, pro které jsou sály v patrech nedostupné.

Roční výstavy budou tři: jednak "Svět polské szopky" (výstava instalovaná ve spolupráci s polským centrem mezinárodní loutkářské organizace UNIMA), dále portrét výtvarníka Františka Valeny, který - kromě toho, že je cizelér, emailér, malíř atd. - pracuje jako scénograf, loutkoherec, režisér i autor loutkářských textů v pražské Říši loutek, a do třetice výstav loutek Karla Svolinského z inscenace Strakonický dudák (Ústřední loutkové divadlo Praha 1975), které nezapřou autorův specifický výtvarný rukopis.

Muzeum míní také pokračovat v tradici krátkodobých neloutkářských výstav v galerii muzea, kde budou vystavovat například Iva Hüttnerová, Vlasta Kahovcová, Jan Kanyza, Jiří Holý... V provozu bude i herna s loutkami, kde si děti i dospělí mohou vyzkoušet, jak se hraje s marionetami a s maňásky.

Hlavní oslavy plánují pracovníci muzea na polovinu dubna, kdy budou slavnostně otevřeny expozice a výstavy (byť v provozu budou většinou už v březnu) a kdy se uděje lecjaká další trachtace, především však setkání příznivců a přátel muzea.

Pro návštěvníky je muzeum otevřeno denně, v březnu ve všední dny od 9.00 do 12.00 a od 13.00 do 17.00 hodin, v sobotu a v neděli pouze odpoledne, v dubnu denně od 9 do 12 a od 13 do 17 hodin, v letních měsících pak až do 18 hodin.

Ještě je třeba dodat, že poslední návštěvníci jsou vpuštěni dopoledne i odpoledne vždy hodinu před uzavřením muzea.

Přijďte i vy!

-ex-

*****

Na poslední redakční radě Hromady jsem měla nemístně iniciativní návrhy. Nevyplatilo se mi to. (Ostatně patří mi to) Vyfasovala jsem pro kontakty dva okresy: Pardubice a Jičín. Moc zpráv jsme odtud zatím nedostávali. Slibuji, že se to pokusím napravit. Postupně!
Takže dnes alespoň základní informace z okresu Pardubice z pohledu místního Regionálního střediska kulturních služeb při Okresní knihovně. Mluvila jsem s paní Helenou Cihlovou, která má na starosti oblast slovesných oborů neprofesionální činnosti.

- Trošku jsem ji zaskočila svými konkrétními vlezlými dotazy na konkrétní činnost některých divadelních souborů o kterých jsem věděla z dob minulých (všechno je holt jinak), dotazy o osudech některých konkrétních lidí. Leč ona mne zaskočila (a to dost trapně) s poukazem na to, že divadelní hromadu vůbec nedostávají, ba že o její existenci ani nevědí. Jinak mi ale poskytla řadu informací, za které jsem vděčna a doufám, že budou zajímat i čtenáře

Hromady. Domluvily jsme si spolu další setkání takže doufám, že informace budou ještě lepší.

- Pardubické profesionální kulturní zařízení se orientuje (a asi dost pochopitelně a správně) na pomoc a spolupráci v dětské oblasti a to až do vyšších věkových kategorií. (Nic ale nebrání komukoliv z divadelníků, aby se s čímkoliv na toto zařízení obrátil - adresa - Okresní knihovna, Regionální kulturní zařízení, Sukova ulice, telefon 040/516306 - paní Helena Cihlová!)

Z toho co se děje nebo bude dít v organizaci tohoto zařízení:

- **12.2.** - probíhala za účasti 24 soutěžících okresní soutěž mladých recitátorů o postup na Wolkrův Prostějov
- **5.- 6.3.** - ve spolupráci s DDM proběhlo okresní kolo dětských recitátorů
- **12.3.** - se konal v ZŠ Lázně Bohdaneč (kterému řediteluje pan Miroslav Lukůvka - svého času i ředitel divadla DRAK) celodenní seminář pro pedagogy ZŠ se zaměřením na dramatickou výchovu s praktickou dílnou a ukázkami konkrétní práce s dětmi

- V květnu budou probíhat v Holicích již šesté dny dětského divadla, zaměřené především na školní divadlo, od škol mateřských až po střední, včetně ZUŠ.

- V říjnu organizují v rámci tzv. Městského festivalu Pardubic soutěž v uměleckém přednesu mládeže O stuhu města Pardubic.

- Ke stému výročí založení okresní knihovny byla vyhlášena literární soutěž O pardubický pramínek na téma - Báječný svět plný knížek.

- S lektorkou Hanou Bahenskou se konal v lednu a v únoru seminář pro pedagogy, kteří připravují děti do recitačních soutěží a s Ninou Martínkovou pro začínající mladé recitátory.

- Dozvěděla jsem se, že je také velmi aktivní literárně-dramatický obor v Přelouči, které vede Zdeněk Rumpík.Na jejich kontě jsou v posledních letech tak náročné tituly inscenací, jako je Jiráskova Lucerna, Čapků Ze života hmyzu, Shakespearův Sen noci svatojánské a v současné době připravují Goldoniho Poprask na laguně.

Z Pardubic zaznamenala Mirka Císařová

MÁME ČÍM SVÍTIT?

Celkem po třetí to letos bylo, co jsem navštívil Vysoké při příležitosti 27. ročníku Národní přehlídky venkovského divadla. Nemohl jsem tam strávit celý týden, ale těch pár dnů mi dalo mnoho otázek a úvah, o které se s vámi chci podělit. Zúčastňoval jsem se nejenom ranních rozborových seminářů, ale také rozborů kurzu praktické režie (KPR). Letos poprvé jsem tu slyšel, když se nahlas a otevřeně mluvilo o nasvícení snad při každém představení. Mám totiž pocit, že až do minulého roku se hodně omlouvalo tím, že mnoho amatérských souborů secvičí hru někde v tělocvičně, a tak nemají možnost si se světlem pohrát. Jsem toho svědkem já osobně v Lužském divadle. Nechci tvrdit, že naše divadlo je na vysocké úrovni, ale myslím si, že má vysoký standard co se týče světelného parku. Nehledě na našeho Aleše, který tomu všemu vdechuje život nádherným způsobem. Mnoho souborů přijíždí a je velmi mile překvapeno, co mu jsme schopni nabídnout. My jsme sice velmi rádi za takový názor, ale snažíme se o rychlou modernizaci, a to je to, o čem zde chci hovořit. Náš světelný park je co do počtu reflektorů dostatečný, ale výrobní ročníky reflektorů jako 46, 52 atd., nejnovější snad ze začátku osmdesátých let, mluví za své.

Jejich mechanický stav není kritický a při šetrném zacházení vydrží jistě několik dalších let. Ovšem devadesát procent světelných čoček je poškozeno teplem - jsou popraskány, což snižuje světelnou intenzitu paprsku, nehledě na to, jak je obtížné takovýto paprsek lidově řečeno dostat, kam chceme. Velkou měrou je také světelný paprsek a intenzita světla ovlivněna druhem žárovky. Žárovka do reflektorů je asi největší problém. Mohl bych jmenovat i mnoho míst, kde sice mají reflektory, ale nemají žárovky. A když uvážíme, že jedno kW žárovka stojí okolo tisíce korun, je tento problém zvláště u malých souborů prakticky neřešitelný. Mnozí si myslí, že musejí nakoupit nová světla - halogenová. Ale ani jejich cena není nejmenší a cenová návratnost při jejich nákupu místo žárovek se vrátí až za několik let. A náhle se mi naskýtá možnost proniknout do tajů techniků z Vysokého nad Jizerou a s jejich dovolením zde uveřejním jejich jednoduché řešení, kdy za rozumnou cenu získali slušné vlastnosti reflektorů.
Ze starých vyndali objímku na žárovku a sami vyrobili vhodnou na halogenovou žárovku. Nebudu zde technologii objímky rozebírat, ale věřte, je vcelku jednoduché ji vyrobit. Technici z Vysokého v čele s p. Vaverkou, který je tvůrcem této šikovné maličkosti, vám rádi poskytnou technický nákres.
Touto úpravou dosáhneme dobré intenzity světla a stačí vám taková "watáž" halogenu, že vás vyjde na dvě-tři stovky.

Nevýhodou je snad to , že při velmi nízké intenzitě reflektoru - tedy když svítí tak na deset procent - je vidět obrys halogenu. Ve výsledku to je až směšná nevýhoda.

Zatím pro nás,
kteří používáme obyčejné žárovky, několik dobrých rad:
- žárovky nikdy nepřipojujeme přímo na 220 V,
ale přes reostat
- když reflektor svítí,
neměli bychom s ním pracovat tak, aby žárovka dostávala silné otřesy, a reflektor umístit tak, aby objímka byla směrem dolů
- při převozu je dobré žárovky vyšroubovat, ale opatrně,
aby netrpěl závit
- zajistit v rámci možností co nejstabilnější síť

A když budete myslet,
že ta tisícovka "houby"
svítí, zkuste si otřít čočku na reflektoru.

Závěrem bych chtěl říct,
že správné světlo je nedílnou součástí divadelního představení a správně vystihnout, co je kdy třeba, není jednoduché. Můžeme namítnout, že když odehrajeme představení při plném bílém světle, nemůžeme nic zkazit. To je většinou pravda, ale nezapomeňme, že světlo dělá atmosféru. A tudíž bych všem přál vidět představení v Luži na Lužském hradu Košumberku, kde světelnou atmosféru provádí převážně příroda.

Tímto vás srdečně zvu
na 5.ročník
Lužsko-košumberských hrátek,
které se konají jako vždy
předposlední a poslední víkend
v červenci.

Radek Zeman, Luže

VÝZVA

Prosíme všechny, kteří nám poskytnou fotografie do "HROMADY", aby současně uváděli i AUTORY těchto fotografií.

-MA-

ZE SLUŽEB THÁLIE ODEŠLI

Jiří Břenek

16. 6. 1957 Svitavy - 22. 11. 1996 Praha

Odešel loutkář, režisér, dramatik, zpěvák a neobyčejně talentovaný muzikant. Náš Čenda. Jako muzikant přišel do Céčka. Hrál na kytaru, hrál na mandolínu a u nás začal zkoušet loutkové divadlo. Setkání s loutkami určilo jeho další kumštýřskou cestu. Vystudoval na loutkářské fakultě DAMU režii a dramaturgii, působil v plzeňské Alfě, Ha Divadle, v Banské Bystrici, v Žilině. Jako kytarista, později houslista hrál v kapelách Kanafas, Povijan a nakonec v Českomoravské nezávislé hudební společnosti. Stal se ředitelem pražského Divadla U hasičů. Do Svitav se vracel občas s Českomoravskou. Naposled loni v září. Hrál na housle a hrál skvěle. Hrál a zpíval jako o život... Nikdo z nás netušil, že je to jeho koncert poslední, že mu toho života zůstává jen několik týdnů. Zbyly vzpomínky, pár gramofonových desek a kazet s Českomoravskou. Poslouchám je často. A vím, že nejenom já... Letos by mu bylo teprve čtyřicet let.

Karel Šefrna

Ing. Ladislav Hrudík

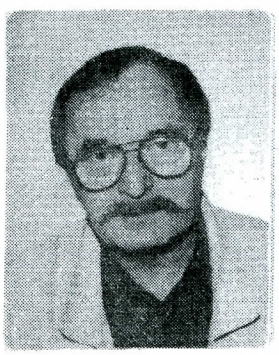
zemřel dne 18. 2. 1997 v nedožitých 85 letech

Každoročně jsme jej potkávali na představeních Jiráskova Hronova. Usměvavého, společensky perfektního, se zájmem o vše nové. Mnohaletý režisér a herec náchodských ochotníků. Z dřívějších režií jmenujme alespoň Jiráskovu " Magdalenu Dobromilu Rettigovou " s kouzelnou paní Růženou Naskovou v titulní roli. Z pozdějších režií mimo jiné Jiráskův " Pan Johanes " a hlavně Čapkova " Věc Makropulos ", ve které opětovně dokázal i svůj herecký talent v postavě Dr. Kolenatého. Na jeho " dědečka " v Casanově Jitřní paní a " Johana " v Šotolově Možná je na střeše kůň se bude ještě dlouho vzpomínat nejen v Náchodě. Jednou z posledních rolí byla postava žida v nedávno uvedené Tylově Tvrdohlavé ženě. Svou láskou k divadlu a zodpovědným přístupem ke každé postavě i k celému dramatickému dílu byl vždy velkým příkladem pro ostatní.

Lída Šmídová

Zdeněk Svoboda

zemřel: 16.12.1996

Spjatý s kulturou na Hradecku, v mládí ochotník v Malšovicích, fotograf tělem i duší, náš kamarád oplývající sarkastickým humorem. Do posledních čísel Hromady nezištně a se zájmem technicky připravoval dodané fotografie k reprodukci. Měli jsme společné plány, těšili jsme se na jeho výstavu v Hradci. Opustil nás velmi rychle, i když o jeho zákeřné nemoci jsme věděli dlouho a bylo nám úzko při pouhé myšlence na ni. Zdeněk bude mít vždycky čestné místo v našich vzpomínkách.

KD

Středisko amatérské kultury
IMPULS
Okružní 1130
500 03 Hradec Králové

NOVINOVÁ ZÁSILKA

Amatérské scény
P.O. BOX 2, Křesomyslova 7
140 16 PRAHA 4

"Podávání novinových zásilek povoleno OnSp Pardubice č.j. : PP/1-3269/93 ze dne 30.9.1993"